

SISÄMINISTERIÖ
INRIKESMINISTERIET

Nyt riittää

Koulukiusaamisen vastaisen
hankkeen loppuraportti

SISÄMINISTERIÖN JULKAISU 16/2014

Sisäinen turvallisuus

Tekijät Ylitarkastaja Kia Vertio, sisäministeriö, ylikonstaapeli Vesa Okkola, Hämeen poliisilaitos, nuoriso-ohjaaja Irene Lüders, Lahden nuorisopalvelut, hankkeeseen osallistuneet nuoret ja yhteistyötahot		Julkaisun laji Raportti	
		Toimeksiantaja Sisäministeriö	
		Toimielimen asettamispäivä 26.11.2012	
Julkaisun nimi Nyt riittää - Koulukiusaamisen vastaisen hankkeen loppuraportti			
Julkaisun osat Esipuhe, raportti, liite			
Tiivistelmä Hämeen poliisilaitos ja sisäministeriö toteuttivat yhdessä Lahden nuorisopalvelujen, Mannerheimin Lastensuojeluliiton Lahden yhdistyksen, Lahden ensi- ja turvakodin ja Valopilkkuprojektin kanssa Nyt riittää - pilottihankkeen koulukiusaamisen vähentämiseksi. Hankkeessa on luotu menetelmäpaketti kiusaamisen vähentämiseen yläkouluissa. Malli on kehitetty yhdessä nuorten kanssa. Nuoret ovat kertoneet kokemuksistaan ja kuvailleet millaista apua ja tukea aikuisilta ja koulu yhteisöltä kaivattaisiin kiusaamistilanteissa. Mannerheimin Lastensuojeluliiton mukaan kiusaaminen voi olla esimerkiksi tönimistä, lyömistä, haukkumista ja pilkkaamista, seurasta pois sulkemista tai ilkeitä puheita. Kiusaaminen merkitsee usein uhrin eristämistä luokan, ryhmän tai virtuaaliryhmän sosiaalisesta kanssakäymisestä. Kiusaajia voi olla yksi tai useampia. Nyt riittää -hankkeessa on määritetty eri toimijoiden, kuten poliisin ja koulun, tehtävät kiusaamistilanteen purkamisessa. Hankkeessa on huomioitu myös perheet ja vanhemmat. Valopilkkuprojekti ja Lahden Ensi- ja turvakoti ovat rakentaneet vanhempainiltoihin toimintamallin, jossa tehtävärastien kautta kerrotaan kiusaamisesta konkreettisin esimerkein. Hankkeessa kehitettyä toimintamallia on levitetty Päijät-Hämeen alueella nuorisopalvelujen sekä oppilaitosten kautta. Hankkeen aikana järjestettiin videokilpailu 8.-luokkalaisille, päättäjille tarkoitettu seminaari Säätytalolla sekä iso nuorisokonsertti Lahdessa. Hankkeelle ovat antaneet kasvosensa lahtelainen rap-artisti Brädi sekä tatuojia Sini Tarkkinen.			
Avainsanat (asiasanat) Turvallisuus, yhteistyö, poikkihallinnollisuus, koulut, lähipoliisi			
Muut tiedot Sähköisen julkaisun ISBN 978-952-491-880-0 (PDF), osoite www.intermin.fi/julkaisut			
Sarjan nimi ja numero Sisäministeriön julkaisu 16/2014		ISSN 2341-8524	ISBN 978-952-491-879-4
Kokonaissivumäärä 52	Kieli Suomi	Hinta 25,00€ + alv	Luottamuksellisuus Julkinen
Jakaja Sisäministeriö		Kustantaja/julkaisija Sisäministeriö	

Författare Överinspektör Kia Vertio, inrikesministeriet, överkonstapel Vesa Okkola, polisinrättningen i Tavastland, ungdomsledare Irene Lüders, ungdomstjänsterna i Lahtis, unga och samarbetspartner som deltagit i projektet		Typ av publikation Rapport	
		Uppdragsgivare Inrikesministeriet	
		Datum för tillsättandet av organet 26.11.2012	
Publikation (även den finska titeln) Nu räcker det - Slutrapport för projektet mot skolmobbing (Nyt riittää - Koulukiusaamisen vastaisen hankkeen loppuraportti)			
Publikationens delar Förord, rapport, bilaga			
Referat Polisinrättningen i Tavastland och inrikesministeriet har tillsammans med ungdomstjänsterna i Lahtis, Mannerheims Barnskyddsförbunds lokalförening i Lahtis, mödra- och skyddshemmet i Lahtis och Valopilkkuprojektet genomfört pilotprojektet Nu räcker det för att minska mobbningen i skolorna. Inom projektet har man utarbetat ett metodpaket för att minska skolmobbingen i årskurserna 7–9 i den grundläggande utbildningen. Modellen har tagits fram i samarbete med de unga. De unga har berättat om sina erfarenheter och beskrivit hurdan hjälp och hurudant stöd de behöver av vuxna och skolsamfundet i mobbingssituationer. Enligt Mannerheims Barnskyddsförbund kan mobbing ta sig uttryck i t.ex. knuffar, slag, skällsord och hån, uteslutande eller utfrysning ur gemenskapen eller elakt prat. Mobbning innebär ofta att offret utesluts ur klassens, gruppens eller den virtuella gruppens sociala umgänge. Mobbarna kan vara en eller flera. Inom projektet Nu räcker det har man fastställt vilka uppgifter olika aktörer, t.ex. polisen och skolan, har när det gäller att reda ut en mobbingssituation. Inom projektet har man också uppmärksammat familjerna och föräldrarna. Valopilkkuprojektet och mödra- och skyddshemmet i Lahtis har utarbetat en handlingsmodell för föräldrakvällar där man med hjälp av olika uppgiftsmoment berättar om mobbing genom konkreta exempel. Handlingsmodellen har distribuerats inom Päijänne-Tavastlands område via ungdomstjänsten och läroanstalterna. Under projekets gång ordnade man en videotävling för åttondeklassister, ett seminarium för beslutsfattarna på Ständerhuset och en stor ungdomskonsert i Lahtis. Rapartisten Brädi från Lahtis och tatueringen Sini Tarkkinen har gett sitt ansikte åt projektet.			
Nyckelord Säkerhet, samarbete, tvärsektorielt arbete, skolorna, närpolisen			
Övriga uppgifter Elektronisk version, ISBN 978-952-491-880-0 (PDF), www.intermin.fi/publikationer			
Seriens namn och nummer Inrikesministeriets publikation 16/2014		ISSN 2341-8524	ISBN 978-952-491-879-4
Sidoantal 52	Språk Finska	Pris 25,00€ + moms	Sekretessgrad Offentlig
Distribution Inrikesministeriet		Förläggare/utgivare Inrikesministeriet	

Esipuhe

Kiusaamisesta on viime vuosien aikana puhuttu yhä enemmän. Harvassa ovat ne aikuiset tai lapset jotka eivät olisi kuulleet kiusaajista, kiusatuista ja siitä, mitä pitää tehdä kun itse kohtaa kiusaamista joko kohteena tai sivustakatsojana. Suomessa kehitetystä kiusaamiseen puuttuvasta KivaKoulu –toimintamallista on suunniteltu jopa kansainvälistä vientituotetta. Tilastot kuitenkin osoittavat, että kiusaaminen ei ole vähentynyt.

Tässä raportissa kerrotaan nuorista, viranomaisista ja järjestöistä, jotka päättivät puuttua kiusaamiseen. Hankkeen pääosassa ovat nuoret itse, ja tavoitteena on vahvistaa nuoria toimimaan kiusaamisen vähentämiseksi.

Päijät-Hämeen alueella on poikkeuksellisen aktiivista lähipoliisitoimintaa. Lähipoliisitoiminta on työtä, jossa poliisi toimii lähellä ihmisiä ja heidän kotejaan. Lähipoliisi on oman alueensa asiantuntija, jota on helppo lähestyä. Päijät-Hämeessä lapset ja nuoret ovat lähipoliisitoiminnan tärkeä kohderyhmä. Nyt Riittää – hanke lähti liikkeelle lähipoliisin toimesta. Taustalla vaikuttivat käytännön kokemukset ja kysymys siitä, miten poliisi voisi yhdessä nuorten ja muiden toimijoiden kanssa ennalta estää kiusaamista ja jopa hyvin pitkäaikaista väkivallan kierrettä, jonka se voi käynnistää ja edistää. Poliisilain 1§ mukaan poliisin tehtävänä on rikosten ennalta estäminen. Turvallisuuden ylläpitämiseksi poliisin tulee toimia yhteistyössä muiden viranomaisten sekä yhteisöjen ja asukkaiden kanssa. Nyt Riittää – kampanja on siten mitä suurimmassa määrin poliisin ennalta estävää toimintaa, jota toteutettiin yhdessä nuorten ja muiden toimijoiden kanssa.

Raportissa kuvataan erilaisia toimia, joilla kiusaamiseen voidaan puuttua. Työn aikana toteutettiin asioita, jotka ovat lähellä nuorten elämää ja kiinnostuksen aiheita. Samalla levitettiin tietoa tavoitteena vahvistaa nuorten tietoisuutta omista oikeuksistaan. Tärkeä viesti on se, että kiusaaminen täyttää usein rikoksen tunnusmerkit, ja jokaisen nuoren oikeus on vaatia tekijä vastuuseen teoistaan. Jos tekijä ei joudu vastuuseen teoistaan tukee se puuttumattomuuden kulttuuria, jossa kiusaajat ja väkivallan tekijät voivat toimia ilman rajoja.

Kiitos kaikille nuorille, jotka olivat mukana työskentelyssä ja antoivat sille sisältöä. Kiitos myös Brädille ja Sini Tarkkiselle, jotka olivat hankkeen suojelijoita. He antoivat työlle kasvot, ja heidän mukanaolonsa merkitsi paljon kaikille osallistujille. Kiitos myös kaikille aikuisille, jotka osallistuivat työhön. Erityiskiitos ylikonstaapeli Vesa Okkolalle, joka on ollut monella tavalla hankkeen ”sielu”.

Lopuksi tärkein: työ ei pääty tähän, se jatkuu.

Sisällys

1 Nyt riittää kiusaaminen.....	2
1.1 Mistä saatiin idea Nyt riittää -hankkeeseen?	5
1.2 Miksi lähdimme mukaan?.....	6
1.3 Mistä lähdettiin liikkeelle?.....	9
1.4 Mitä kaikkea on saatu aikaan?.....	12
1.4.1 Miltä tuntuu? -toimintamalli 8-luokkalaisille.....	12
1.4.2 Hankkeen aikana järjestetyt tapahtumat	14
1.5 Missä nyt mennään?.....	19
1.6 Kiusaamisen saama huomio mediassa	20
2 Estä kiusaaminen.....	21
3 Faktaa ja fiktiota kiusaamisesta	22
4 Mitä on jäänyt käteen tässä vaiheessa?.....	23

Liitteet

Liite 1: Emilia Savolaisen lopputyö.....	26

1 Nyt riittää kiusaaminen

"Kiusaaminen on oikeesti vakava juttu. Tuntuu tosi kurjalta, kun ei kuulu porukkaan tai kun tuomitaan siitä, että on erilainen kuin muut. Erilaisuushan on rikkaus ja siitä pitäis olla ylpee. Ei pelätä nähä ihmisiä sen takia. Mua arvosteltiin paljon. Mun ulkonäkö oli huono, menestyin koulussa ja seki oli huono, mun perhettäkin arvosteltiin... se oli tosi raskasta mulle.

Edes mun parhaat ystävät ei voinu olla mun kanssa. Osa ei ees kattonu silmiin tai suostunu puhuu. Voitte kuvitella miltä se tuntuu. Itkin ja pyöräilin kouluun. Koulu mikä pitäis olla turvallinen ja kiva paikka, ahisti ja pelotti yli kaiken. Ei ollu hyvä olla. Se kiusaaminen ja syrjiminen sitte loppu kun mun vanhemmat otti yhteyttä kouluun. Viime talvi oli mulle vaikein ajanjakso mun elämässä. Olin silloin syksyllä käyttäny niin paljon mun omia voimavaroja pelkästään selviytymiseen, että mun voimavarat loppu ja masennuin. Mä olin ihan oikeesti lähtemäs.

Muistan sen hetken. Olin niin kyllästyny ja väsyny. En enää jaksanu sitä, että elämä teki mulle aina näin. Mut mä käännyn pois just ratkaseval hetkel ja ajattelin, et viel vähän aikaa sinnittelen ja katon mitä tapahtuu. Sit kaikki lähti menee ihan sika hyvin. Pääsin tukariks. Olin ikimuistusel riparil.

Jos sua kiusataan, kerro siitä. Puhu siitä jonkun luotettavan kanssa. Se auttaa, kun saa käsitellä omia kokemuksia ja tunteita. Muista että kaikesta voi selvitä. Sä oot vahva ja näytät niille kiusaajille, et sua ei muserreta. Jos kiusaat, mieti miks? Onks sulla ittelläs niin paha olla, että purat sen muihin? Puhu säkin jollekkkin. Jos ymmärrät, että hei mä oon satuttanu tota toista tosi pahasti, mee ja pyydä vilpitömästi anteeks. Se on tosi iso juttu sille kiusatulle. Jos tiedätte jonkun jota kiusataan, älkää pelätkö mennä väliin tai kertoa siitä jollekkkin. Hymyilkää vaikka sille henkilölle tai sanokaa moi. Tehkää joku ihana pieni teko. Voitte pelastaa jonkun hengen.

Fyysinen kiusaaminen ei minuun tepsinyt, joten minua alettiin kiusata henkisesti. Henkinen ja fyysinen kiusaaminen on kaikissa tilanteissa väärin ja ne molemmat voivat aiheuttaa vammoja. Koska kiusaaminen on helppo salata, eivät kaikki kaverinikaan tienneet siitä. Opettajat eivät siis kyenneet siihen puuttua. Myöskään koulussa toimineet Verso ja KiVa-koulu eivät voineet puuttua, eikä minulle edes ehdotettu niihin turvautumista.

Lopulta turruin ja ajattelin, että on oikein ja minun syyni että minua kiusataan. Aluksi itkin iltaisin sängyssä, nyt osasin vain tuntea suunnatonta harmia sisälläni. En puhunut enää asiasta kotona, joten vanhempanikaan eivät tienneet asiasta mitään. Koska minua alistettiin, yritin koota itseäni ja se näkyi tietynlaisena määräälemisenä ja kiukkuamisena. Opettajan mielestä tämä johti kiusaamiseen ja joskus minulle sanottiin, että ehkä minun tulisi katsoa peiliin, jos vaikka muuttunut käytökseni voisi olla kiusaamisen taustalla. Näinhän se ei ollut.

Opettajat eivät yleensä huomanneet kiusaamista, koska henkinen kiusaaminen on helppo tehdä opettajien silmien kantamattomissa, esim. välitunneilla tai ryhmätöiden aikana. Kaikkein parhaiten olen pystynyt käsittelemään ala-asteaikaisia tunteitani vasta nyt, ollessani tukarina. Kiusaaminen jätti minuun varmasti pysyvät arvet, vaikka nykyään pystynkin kääntämään ne asiat edukseni positiiviseksi: minun ei tarvitse olla mitään enempää kuin mitä oikeasti olen.

Ennen en halunnut aamulla herätä ja lähteä kouluun. Nykyään voin lähteä sinne iloisin ja luottavaisin mielin. Minulla on täällä paljon ystäviä ja turvallinen olla. Tämä tunne jokaisella lapsella ja nuorella tulisi olla. Ne jotka eivät anna sinun olla oma itsesi, eivät ole oikeita ystäviä, jokainen ansaitsee parempia ystäviä. Jo Suomen laki määrittelee, että kiusaaminen ja syrjiminen on rikos. Kiusaaminen on aina kiusaajan, ei kiusatun syytä.

Ystävät syntyvät välittämisen kautta, jos osaat välittää, olet ystävä. Kiusaajat eivät aina ole niitä "kovia" tyyppisiä. Kiusatut ovat kovempia, koska he joutuvat käymään läpi rankan prosessin itsensä ja oman itsetuntonsa kanssa. Hiljaiset hyväksyjät tekevät aivan yhtä väärin, kuin itse kiusaajat. Vaikka he eivät toteuta kiusaamista käytännössä, he antavat kiusaajien kiusata ja hyväksyvät sen. Ette usko, kuinka joskus kaipasin niitä, jotka olisivat tulleet väliin ja osanneet auttaa. Aikuisen huomaaminen ja apu olisi ollut tärkeää. Jokainen voi valita, haluaako olla mieluummin hyvä ystävä vai haluaako pilata jonkun ihmisen itsetunnon.

Toivon ja toivomme yhdessä, että jokainen valitsee sen kovan elämän, eli sen KiVa(kiusaamisen vastaisen)elämän. Anteeksi voi ja pitää pyytää. Käyttäydy toiselle niin kuin haluat heidän käyttäytyvän sinulle. On hyvä puhua niin kuin voisit puhua vanhemillesi t. isovanhemillesi. Tämä kaikki pätee myös someen, sosiaaliseen mediaan. Kirjoita siellä vain asioita, joita voisit kelle tahansa näyttää. Jos näet kiusaamista tai tiedät sellaista olevan, tule rohkeasti kertomaan siitä. Autat siten montaa toista ihmistä pääsemään eroon siitä. Jokainen kiusaamistilanne täytyy voida olla ratkottavissa ilman koulun vaihtoja. Kukaan ei selviä yksin."

Mitä kiusaaminen on:

Kiusaaminen voi olla esimerkiksi tönimistä, lyömistä, haukkumista ja pilkkaamista, seurasta pois sulkemista, ilkeitä puheita. Kiusaaminen merkitsee usein uhrin eristämistä luokan, ryhmän tai virtuaaliryhmän sosiaalisesta kanssakäymisestä. Kiusaajia voi olla yksi tai useampia.¹

Mitä laki sanoo kiusaamisesta:

Kiusaaminen itsessään on useissa tapauksissa melko lievä termi. Kiusaamisen yhteydessä voi täytyä useiden rikosten tunnusmerkistö. Rikos voi olla esimerkiksi laitton uhkaus, kunnianloukkaus, lievä vahingonteko, pahoinpitely tai lievä pahoinpitely.

Netissä tapahtuvassa kiusaamisessa rikos voi olla esimerkiksi laitton uhkaus, kunnialoukkaus, sukupuolisiveellisyttä loukkaavan kuvan levittäminen, yksityiselämää loukkaavan tiedon levittäminen, tekijänoikeusrikos (muokatut valokuvat) ja viestintäsalaisuuden loukkaus.

Jokaisella lapsella ja nuorella pitää olla oikeus turvalliseen kouluympäristöön ja henkilökohtaiseen koskemattomuuteen. Jos jossakin työyhteisössä joku heitettäisiin seinään ja häneltä vedettäisiin housut alas, niin asianomistaja tekisi varmasti rikosilmoituksen ja työntäjä puuttuisi heti asiaan. Väkivaltaa tehneet voisivat saada jopa potkut ja tuomion ehkä useistakin rikoksista. Mutta jos tämä sama tapahtuu koulussa, niin asiaa käsitellään ehkä vain koulukiusaamisena ja pahimmassa tapauksessa kiusattu joutuu vaihtamaan koulua.

---

¹ Lähde: Mannerheimin Lastensuojeluliitto

1.1 Mistä saatiin idea Nyt riittää -hankkeeseen?

Hankkeen vetäjä ja ideoija Hämeen poliisilaitoksen ylikonstaapeli ja lähipoliisikoordinaattori Vesa Okkola kertoo:

"Kiusaamisen luonne muuttuu, kun nuoret siirtyvät alakoulusta yläkouluun. Kiusaamistapaukset saattavat olla paljon monimutkaisempia, eivätkä nuoret enää kerro yhtä avoimesti kiusatuksi joutumisesta tai halua selvittää asioita. Samaan aikaan he ovat erityisen haavoittuvassa kasvuvaiheessa. Perheen ja muiden aikuisten merkitys vähenee. Tästä syystä kiusaamiseen puuttumisessa on otettava huomioon kiusatun ja kiusaajan lisäksi muut toimijat, joista kaveripiiri on tärkein. Kiusaamiseen puuttuminen on tehokasta, kun lapsia ja nuoria kohdellaan aktiivisina toimijoina eikä vain aikuisen toiminnan kohteena.

Idea hankkeeseen syntyi useamman vuoden pohtimisen tuloksena sekä omasta sisäisestä tarpeesta käsitellä omia koulukiusaamisesta syntyneitä kipeitä muistoja ja tunnetiloja."

Nuoret kertovat:

"Nyt Riittää -hankkeen aikana keskustelimme usein nuorten kesken Kiva Koulu -mallista ja sen toimivuudesta. Jo suunnittelupalavereissa tuli esille asioita, jotka haluamme tehdä toisin kuin KiVa-mallissa. Tulimme yhteiseen lopputulokseen ohjelman hyvästä tarkoituksesta ja hyvistä toimintamalleista, mutta samalla kritisoimme ohjelman teoreettisuutta ja raskasta käytännön toteuttamista. Yhtenä suurimpana epäkohtana näimme, ettei juuri yksikään koulu toteuta mittavaksi paisunutta KiVa-ohjelmaa kokonaisuudessaan, jolloin se näyttäytyy oppilaille joko opettajajohtoisina oppitunteina tai sähköisinä kyselyinä. Tärkeintä meidän mielestämme on saada nuoret pohtimaan ja käsittelemään asiaa omakohtaisesti arvokysymyksenä, eikä käsittelemään asiaa tietopohjaisesti aikuisen johdolla.

Halusimme laatia omasta kiusaamisenvastaisesta hankkeestamme tehokkaan tekemällä siitä helpon toteuttaa kouluilla sekä mielenkiintoisen oppilaille. Kokemustietomme ja mielikuvituksemme soveltaminen voisi johtaa parempiin tuloksiin kuin tieteellinen ja aikuislähtöinen lähestymisnäkökulma."

1.2 Miksi lähdimme mukaan?

Hankkeen kasvoiksi pyydettiin rap-artisti Brädi ja tatuoiija Sini Tarkkinen. Hanke haluttiin henkilöidä nuorten kannalta kiinnostaviin ihmisiin, jotka toisivat hankkeelle näkyvyyttä ja uskottavuutta.

Brädi

"Nyt Riittää oli alun pitäenkin mulle mieluisa projekti, ja lähdin kasvoksi mukaan, sillä ammatissani rap-artistina olen nähnyt nuorten pahaa oloa paljon, ja läheltä. Nykyään artisteja on helpohko lähestyä esim. sosiaalisen median kautta, ja "hätähuutoja" tulee vastaan paljon."

Sini Tarkkinen

"Mua kiusattiin ala-asteella ja yläasteella tosi pahasti ja mä oon sitä mieltä, että yksikin kiusaaja on liikaa. Sitä varten mä oon mukana tässä Nyt riittää - kampanjassa."

Hankkeeseen lähtivät mukaan myös Lahden nuorisopalvelut, Mannerheimin Lastensuojeluliiton Lahden yhdistys, Valopilkkuprojekti ja Lahden ensi- ja turvakoti.

Lahden nuorisopalvelut

"Kiusaamisen ehkäiseminen toiminnallisten menetelmien käyttäen on nuorisopalveluille luontainen juttu ja kun pääsee vielä nuorten kanssa työskentelemään aiheesta, niin se tekee työstä aina tärkeämpää. Nuorisopalvelut lähti mukaan myös siksi, että meillä on kokemusta ryhmäytymisestä, mikä oli yksi hankkeen alkuvaiheen avainjutuista".

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Lahden yhdistys

"MLL Lahden yhdistys ry lähti mukaan Nyt Riittää - hankkeeseen, koska kiusaamisen vastainen työ on myös yksi MLL:n tärkeimmistä nuorisotyön tehtävistä. Lisäksi kiusaamiseen liittyviä aiheita käsitellään vuosittaisissa tukioppilaskoulutuksissa, joista MLL Lahden yhdistys ry Lahden alueella yksin vastaa. Tukioppilaat ovat yksi tärkeimmistä elementeistä koulukiusaamisen vastaisessa työssä. Tukioppilastoiminta ja hanke nivoutuivat mielestämme hyvin yhteen, ja MLL Lahden yhdistys lähti hankkeeseen mukaan erityisesti juuri tukioppilastoiminnan kautta. Lisäksi kaikki uudet toimintamallit ja -tavat ovat yhdistyksenkin mielestä tärkeitä, ja hanke oli erinomainen, nuorten lähtökohdista liikkeelle lähtenyt hanke."

Valopilkkuprojekti

Halusimme olla mukana hankkeessa koska sen sisältö on tärkeä meille. Teemme itsekkin työtä kiusattujen nuorten parissa ja olemme nähneet miten vaikeassa tilanteessa he ovat koulun loputtua kiusaamiskokemuksen jäätyä käsittelemättä. Halusimme myös omalta osaltamme edistää sitä, että kiusaamisen seuraukset tulevat näkyviksi yhteiskunnassamme. Halusimme olla mukana myös siksi, että kiusattujen lasten vanhemmat ovat toinen kohderyhmämme, joiden tavoittaminen on haasteellista.

Lahden ensi- ja turvakoti ry

"Koulukiusaaminenhan voi näyttäytyä monella eri tavalla, ja siinäkin, niin kuin väkivaltaisessa käyttäytymisessäkin, on erilaisia ilmenemismuotoja. Koulukiusaaminenkin täyttää usein väkivallaksi luokitellun käyttäytymisen "tunnusmerkistön", on sitten kysymyksessä henkisen tai fyysisen väkivallan käyttö. Me halusimme tuoda koulukiusaamisen käsittelyyn turvallisuusnäkökulman, koska niin kiusaamisen kohteena olevat kuin väkivallan kokijatkin kokevat näissä tilanteissa ennen kaikkea turvattomuutta ja sen myötä pelkoa ja ahdistusta."

Hankkeessa mukana olleet nuoret kertovat mukanaolonsa syistä twiittien kautta seuraavasti.

Kimi

Lähdin mukaan [#nytriittää](#) -kampanjaan, koska [#kiusaaminen](#) on vaan niin väärin. Ennen kaikkea mä halusin olla tekemässä jotain sen estämiseksi

Alain

Tulin mukana [#nytriittää](#) kampanjaan herättämään koko Kansan kiusamisesta. Jos yhdessä sen estäisimme kukaan Suomessa ei voi enään kärsiä siitä

Iida

Lähdin tähän kampanjaan mukaan, koska minua on koulukiusattu. Ei ole heikkoutta kertoa lähimmäisesellesi tai ammattiauttajalle, vaan vahvuutta. Kannustan puhumaan asiasta.

Moona

Lähdin mukaan [#nytriittää](#) -kampanjaan, koska olen itse [#koulukiusattu](#) ja haluan muiden ymmärtävän kiusaamisen vakavuuden ja, että kaikki yhdessä saisimme kiusaamisen loppumaan

Özlem

Olen mukana [#nytriittää](#) - kampanjassa, koska näin maahanmuuttajien kokemuksia kiusamisesta. Haluan estää ja löytää menetelmiä ja ratkaisua kiusaamisen estämiseen maahanmuuttajanuorena.

1.3 Mistä lähdettiin liikkeelle?

Kaikki alkoi siitä, että kasattiin ydinporukka tekemään työtä. Mukaan päätettiin ottaa kuusi nuorta, jotka värvättiin Lahden nuorisopalvelun, Valopilkun, Hämeen poliisin ja Hämeen partiopiirin kautta. Jo alkuvaiheessa mukaan pyydettiin rap-artisti Brädi. Hankkeelle haluttiin saada lisäarvoa, näkyvyyttä ja tukea kutsumalla mukaan julkisuuden henkilö. Nuorille Brädin mukana olo voimaannuttavaa ja antoi toivoa tulevaan.

Nuoret ryhmätettiin viikonlopun kestäneellä leirillä, jossa työstettiin mindmapit kiusaamisesta nuorille, vanhemmille ja opettajille. Nuoret pohtivat erityisesti sitä, mikä tässä vaiheessa ei toimi ja mitä keinoja kiusaamiseen puuttumiseksi on.²

Hankkeeseen osallistunut Özlem kertoo:

"Tämä projekti eteni vaiheittain ja jokaisella tapaamiskerralla saimme hyviä ideoita sen toteuttamiseen. Ensimmäisessä projektissa olevat nuoret tutustuivat ja avautuivat omista kokemuksistaan toisille. Meidän välille syntyi hyvää vuorovaikutusta ja luottamusta. Sen jälkeen projekti rakennettiin vaiheittain. Projektissa syntyi jatkuvasti hyviä ja vaikuttavia tuloksia. Muut yhteistyötahot ja viranomaiset sekä nuoret osallistuivat ja hommasta tuli aika tärkeä ja merkittävä. Tässä projektissa oli todella tärkeää toisten tukeminen, ymmärtäminen ja kohteliaisuus. Projektin aikana meidän yhteiset arvot vahvistuvat luoden positiivisen hengen."

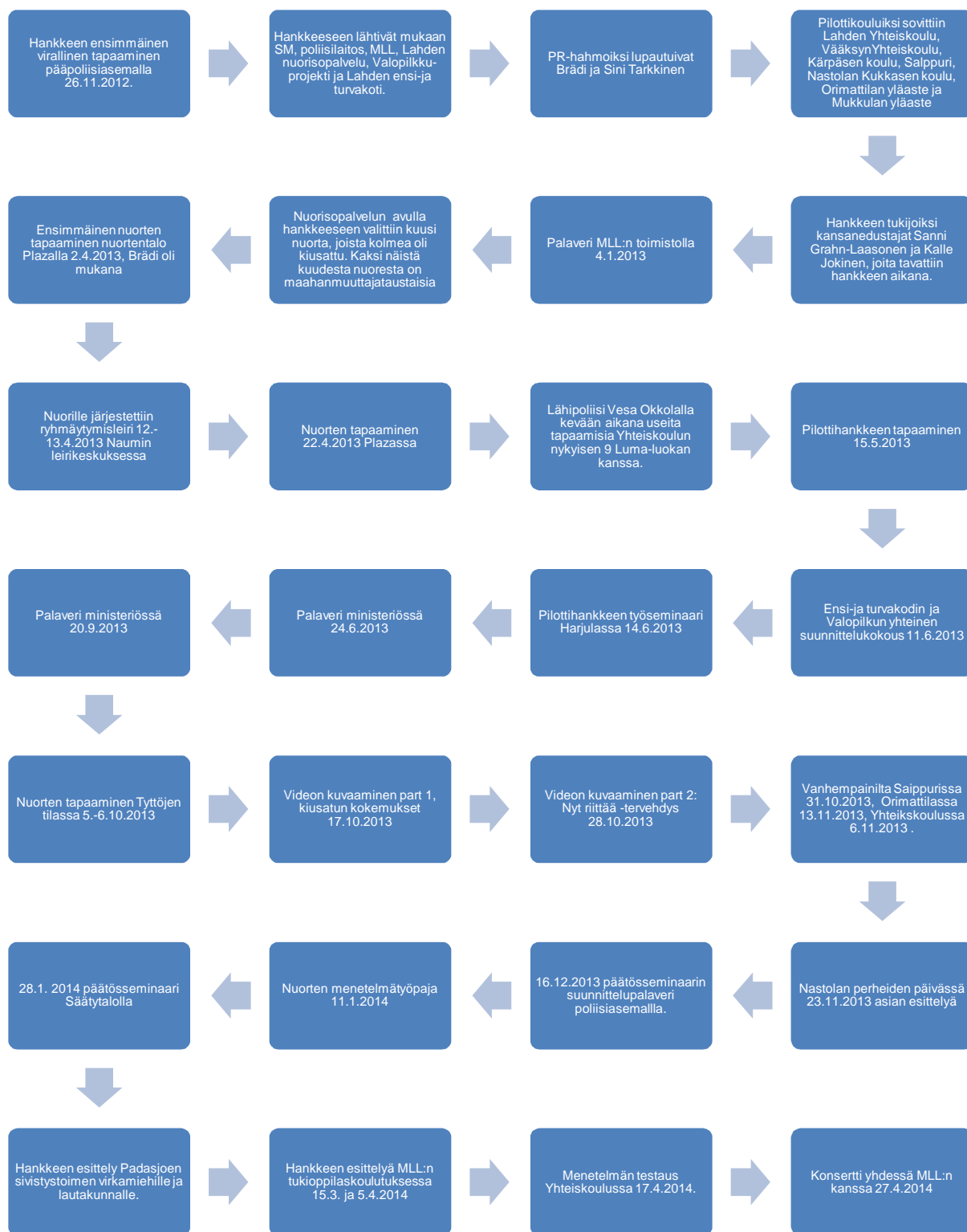
² Prosessi on kuvattu tarkemmin liitteenä olevassa Emilia Savolaisen Poliisiammattikorkeakoulun päättötyössä.

Tatuoiija, pin up -malli Sini Tarkkinen halusi lähteä mukaan hankkeeseen oman taustansa vuoksi. Sini kertoi nuorille omista kokemuksistaan hyvin suorasanaisesti ja raadollisestikin, mikä auttoi nuoria käsittelemään omia kokemuksiaan. Sini myös suunnitteli hankkeen logon, jota käytettiin muun muassa hankkeen julisteissa ja huppareissa.

Seuraavalla sivulla on kuvattu hankkeen eteneminen huhtikuussa 2014 järjestettyyn päätöskonserttiin asti. Kuvassa esitetyn lisäksi on pidetty useita kokouksia pienemmällä porukalla ja levitetty mallia kouluihin.

Hankkeen eteneminen

1.4 Mitä kaikkea on saatu aikaan?

1.4.1 Miltä tuntuu? -toimintamalli 8-luokkalaisille

Hankkeessa laadittiin 8.-luokkalaisille menetelmäpaketti kiusaamisen vähentämiseksi. Kahden oppitunnin ajan kouluissa käsitellään kiusaamista toiminnallisilla menetelmillä. Oppitunti alkaa videotervehdyksellä (<https://www.youtube.com/watch?v=Wjvxj6g0DBk>), jossa hankkeessa mukana olleet nuoret, Brädi, Sini ja lähipoliisi Vesa Okkola kertovat omista kokemuksistaan ja siitä, miksi he ovat hankkeessa mukana. Tämän jälkeen hanke esitellään lyhyesti ja korostetaan, että viestiä vietään nuorelta nuorelle. Seuraavaksi kerrotaan kolme tarinaa kiusaamisesta ja työstetään niiden pohjalta ryhmätyönä ratkaisuja kiusaamiseen.

Oppitunti jatkuu asennemittarilla, jossa luokalle esitetään väittämiä ja oppilas menee luokassa seisomaan janalla siihen kohtaan, joka kuvastaa hänen ajatuksiaan (samaa mieltä - eri mieltä eri puolilla luokkaa). Tämän jälkeen esitetään hankkeessa tehty video kiusaamiskokemuksista (<https://www.youtube.com/watch?v=Rc6l7Fy4log>). Nettijuttujen kautta esitetään neljä erilaista netissä tapahtuvaa kiusaamistapausta, joissa myös syyllistytään rikokseen ja käydään lyhyt keskustelu asiasta. Tunnin lopulla nuoret kirjoittavat itsenäisesti kirjeen aiheesta, mitä tunteita kiusaaminen herättää ja mitä itse voi tehdä kiusaamisen estämiseksi. Kirjeet annetaan nuorille takaisin 9-luokan lopussa. Tunnin päätteeksi annetaan positiivista palautetta luokkakaverista, jos vain aikaa on. Tunnin päättää Kukkasen koulun tekemä kiusaamisen vastainen video, jossa kiusaaminen johtaa lopulta itsemurhaan.

Miltä tuntuu? – toimintamalli koulujen 8-luokkalaisille

- Videotervehdys
- Hankkeen esittely lyhyesti
- Tarinat kiusaamisesta (osin faktaa, osin fiktiota) → ryhmätyöt
- Asennemittari (lainsäädäntö mukana)
- Omat kokemukset -video (tositarinoita)
- Nettijutut/rikkomukset
- Nuoren kirje itselleen: mitä tunteita kiusaaminen herättää sinussa / mitä sinä voit tehdä luokallasi kiusaamisen estämiseksi
- Jos aikaa jää, positiivinen palaute: kirjoita jokaisesta luokkakaverista jotain positiivista ja pyydä anteeksi, jos siihen on tarvetta
- Kukkasen koulun videon esittäminen

Hankkeessa on kehitetty myös toimintamalli vanhempain-iltoihin. Hanke esitellään lyhyesti, jonka jälkeen jakaudutaan ryhmiin ja kierretään läpi neljä rastia. Kahdella rastilla on mukana kokemusasiantuntijoita kertomassa oman tarinansa.

Toimintamalli vanhempainiltoihin: 4 rastia

1) Kiusaaminen voi olla myös rikos.

- Käsitellään sekä netti- että reaali maailmassa esiintyvää kiusaamista.
- rastilla: lähipoliisi

2) Kokemuksesta voimavaraksi

- Kiusatun kokemuksia & ajatuksia siitä, mikä on auttanut selviytymään
- rastilla: kiusattu

---

3 17.11.2014

Toimintamalli vanhempainiltoihin: 4 rastia

3) Turvallinen koulu ei synny sattumalta

- turvallisuuteni maisema: mikä luo turvallisuutta kouluun, mikä turvattomuutta?
- nettiturvakodin esittely
- rastilla: Lahden ensi- ja turvakoti ry.

4) Arvot kohdallaan – ei kiusata

- ajatuksia herättävä, kiusaamiseen liittyvä lyhyt filmi ja sen pohjalta keskustelua kiusaamiseen liittyvistä normeista ja arvoista
- rastilla: Valopilkkuprojekti

---

4 17.11.2014

Lahden ensi- ja turvakoti ry kertoo:

"Koulujen vanhempainilloissa halusimme meidän rastillamme korostaa vanhemmille tätä turvallisuusnäkökulmaa koulukiusaamisesta puhuttaessa. Kyselimme vanhemmilta koulukiusaaminen huomioiden, mitkä asiat heidän mielestään luovat kouluun turvallisuutta ja mitkä asiat vaikuttavat turvattomuuden syntymiseen. Tässä kohtaa tiedustelin vanhemmilta sitäkin, kenen tai minkä tahon heidän mielestään pitäisi huolehtia turvallisuuden ylläpitämisestä koulumaailmassa. Tähän liittyen haastoin omassa puheenvuorossani vanhempia myös miettimään, kuinka koulukiusaamisen vastustaminen ja turvallisen koulun luominen olisi toteutettavissa yhteisvastuullisesti opettajien, vanhempien ja oppilaiden kesken. Millaista vuorovaikutusta tämä tarvitsisi eri osapuolten välillä ja mikä on kunkin oma rooli koulukiusaamisen ehkäisemisessä ja sen myötä turvallisuuden lisäämisessä?"

Toisena osiona meidän rastillamme oli nettiturvakodin esittely. Nettiturvakotihan on erinomainen foorumi lapsille/nuorille niin tietolähteenä kuin mahdollisuutena käydä chat-keskusteluja reaaliajassa luotettavan ja turvallisen (ammattilaisen) aikuisen kanssa nuoria askarruttavista kysymyksistä eri aihealueisiin, kuten esim. koulukiusaamiseen ja väkivaltaan liittyen. Nettiturvakodissa on paljon asiantietoa myös vanhemmille vanhemmuuteen ja kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä. Jaoimme nettiturvakodin toimintaa esitteleviä kortteja vanhemmille kotiin vietäväksi."

1.4.2 Hankkeen aikana järjestetyt tapahtumat

Videokilpailu 8.luokkalaisille

Hankkeessa päätettiin järjestää videokilpailu seitsemälle mukana olleelle pilottikoululle, jotta saataisiin nuorten ääntä kuuluviin. Kahdesta koulusta saatiin määräaikaan mennessä video tai kappale.

Kukkasen koulun oppilaat tekivät videon koulukiusaamisesta (<https://www.youtube.com/watch?v=z9cQzkBw87g>). Videota on vuoden 2014 marraskuun loppuun mennessä katsottu YouTubessa yli 15 000 kertaa. Kommenteista noin puolet oli positiivista palautetta videolle tai omia kokemuksia kiusaamisesta. Toinen puolikas koostui enimmäkseen uhoamisesta.

Yhteiskoulun oppilaat tekivät Satuta-nimisen kappaleen jossa käsitellään kiusaamista. Kappale esitettiin Säätytalolla päättäjille.

Satuta

*[A] Mun edessä on avaamaton ovi, koska mun sydämes on lovi.
Sul on toi sun oma hovi, mut oota vielä tovi,
koht toi on ohi.
Sun pääs on taas toi sama takku, tekis mieli läimästä siihen joku kakku,
mut hei hei mul on sulle viesti.*

[B] Hei älä satuta, ettei sua kaduta. Joukkoon mua ei haluta mut tää on osa minua. Hei älä satuta, ettei sua kaduta, mut nyt mulle riitti, tää on mun biitti.

*[A] Hei jos mul ois tykki,
sä oisit ihan rikki.
Sun pääs on toi tikki,
mut mul on tää mikki.
Jolla mä sanon sulle et älä urpi mulle,
älä lukitse mua häkkiin vaan mee sinne mäkkiin.*

[B] Hei älä satuta, ettei sua kaduta. Joukkoon mua ei haluta mut tää on osa minua. Hei älä satuta, ettei sua kaduta, mut nyt mulle riitti, tää on mun biitti.

[B] Hei älä satuta, ettei sua kaduta. Joukkoon mua ei haluta mut tää on osa minua. Hei älä satuta, ettei sua kaduta, mut nyt mulle riitti, tää on mun biitti.

Tekijät:

*sanat ja melodia: Jenna Kemppainen, Elina Ansio ja Elina Suominen
taustat: Joel Pirinen ja Topias Marjamaa*

Seminaari Säätytalolla

Tammikuussa 2014 järjestettiin Säätytalolla seminaari päättäjille. Tarkoituksena oli levittää tietoa hankkeesta, saada medianäkyvyyttä ja nostaa asia yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Paikalla oli sisäministeri Päivi Räsänen sekä sisäministeriön korkeita virkamiehiä, kuten poliisijohtajia sekä Hämeen poliisilaitoksen johtoa. Lisäksi mukaan oli pyydetty laajasti hankkeessa mukana olleita organisaatioita ja nuoria. Tilaisuudessa nuoret esittelivät hankkeen kulkua. Lahden yhteiskoulun Luma1-luokan oppilaat luovuttivat ministeri Räsäselle itse tekemänsä taideteoksen *Kiusattu*.

Taulu kuvastaa kiusattua ja hänen tuntemuksiaan sekä ajatuksia. Keskellä teosta näkyvät kasvot, jotka esittävät kiusattua. Kasvoja peittää valkoinen harso. Se tuo esille tunteet taka-alalle jäämisestä sekä siitä, kuinka teoksen henkilö kokee itsensä näkymättömäksi vasten omaa tahtoaan.

Sotkuinen tausta ympäröi kiusattua joka puolelta. Se kuvastaa henkilön ajatuksia, jotka ovat epäselviä, ankean värisiä, eivätkä jätä kiusattua rauhaan. Tummassa taustassa näkyy myös keltaista ja valkoista, mikä symboloi sitä, että kiusattu ei ole vielä vajonnut täyteen epätoivoon, vaan elää valoisamman tulevaisuuden toivossa.

Päätöskonsertti Sibelius-talolla

Hankkeen päätöskonsertti järjestettiin Lahden Sibelius-talolla 27.4.2014. Konsertti järjestettiin yhteistyössä Mannerheimin Lastensuojeluliiton kanssa. Tavoitteena oli lisätä tietoa hankkeesta nuorien keskuudessa ja tarjota heille musiikkielämys. Konsertissa esiintyivät Tehoste, Mansesteri, Mikael Gabriel ja Brädi ja heitä katsomaan tuli ainakin viisisataa nuorta.

Mikael Gabriel

Yleisöä

Brädi

Nyt Riittää!

NYT RIITTÄÄ! -Konsertti
Sibeliustalon pääsalissa
Su 27.4.14 klo 15.30-18.00

Mikael Gabriel

Brädi

Mansesteri

Tehoste

Liput 6 € Lippupisteestä tai ovelta (sisältää palvelumaksun)

NYT RIITTÄÄ! on hanke kiusaamisen vähentämiseksi yläkouluissa. Sen sisällön ovat luoneet nuoret, joilla on kiusaamisesta omakohtaista kokemusta. Nyt riittää kiusaaminen!

1.5 Missä nyt mennään?

Menetelmäpaketin valmistuttua on pidetty useita vanhempainiltoja Päijät-Hämeen alueella ja työtä jatketaan vuonna 2015. Kouluissa on pidetty oppitunteja 8-luokkalaisille. Kiusaamisen vastainen menetelmä on pyritty saamaan pysyväksi osaksi tukioppilaiden koulutusta. Hankkeesta tiedotetaan aktiivisesti sidosryhmille ja pyritään sitä kautta laajentamaan kiusaamisen vastaiseen toimintaan sitoutumista.

Hankkeen pilottikouluina ovat Lahden yhteiskoulu, Vääksyn yhteiskoulu, Kärpäsen koulu, Salpausselän koulu, Nastolan Kukkasen koulu, Orimattilan yläaste ja Mukkulan yläaste. Hanketta ollaan levittämässä myös muihin kouluihin.

1.6 Kiusaamisen saama huomio mediassa

Hanke on saanut laajaa huomiota sanomalehdissä, radiossa ja netissä. Uutisia ovat julkaisseet muun muassa Etelä-Suomen Sanomat, Aamulehti, Hämeen Sanomat, Apulehti ja Seiska. Radiossa asiaa on puitu Ylessä ja Lahden Radio Voimassa.

Hankkeella on oma Facebook-ryhmä ja jatkossa on tarkoitus tehdä hankkeelle julkiset Facebook-sivut, josta muutkin voivat seurata hankkeen tapahtumia. Hankkeelle on luotu myös Twitterissä hashtag, jonka kautta hankkeesta voi levittää tietoa.

Hankkeeseen osallistuneet nuoret ovat saaneet positiivista huomiota myös kaduilla ja päässeet keskustelemaan asiasta tuntemattomien ihmisten kanssa.

2 Estä kiusaaminen

Hankkeessa opitun perusteella voidaan antaa seuraavat vinkit ihmisille, jotka haluavat puuttua koulukiusaamiseen.

Nuorelta nuorelle!

Viestin kiusaamiseen puuttumisesta ja sen lopettamisesta pitää välittyä nuorelta nuorelle. Nuoret voivat ottaa lisää vastuuta kiusaamisen vähentämisestä. Kaikki voivat tehdä jotain ja jokainen voi vaikuttaa siihen, mitä koulussa tapahtuu. Viesti on vahvempi, kun se kulkee nuorelta toiselle. Nuorten oman vastuun kasvattamiseksi voidaan kehittää esimerkiksi tukioppilastoimintaa. Kiusaaja tulee saada ymmärtämään tekonsa.

Joukossa on voimaa!

Kiusaamiseen puuttuminen vaatii yhteistyötä. Verkostomaisella yhteistyöllä ja toisten työn tukemisella saadaan parempia tuloksia. Kannattaa pyytää mukaan mahdollisimman laajasti eri toimijoita, kuten nuorisotyöntekijöitä, poliisi, opettajia ja järjestöjä. Lisäksi kannattaa selvittää onko alueella parhaillaan käynnissä jokin hanke, joka voisi tukea työtä.

Veturi johtamaan!

Laajasta kokoonpanosta johtuen on tärkeää, että joku ottaa päävastuun toiminnan järjestämisestä ja toimii veturina muille. Tällä varmistetaan, että kaikki tietävät missä mennään ja kuka tekee mitään.

Koulut mukaan!

Opettajat ja koulujen nuorisotyöntekijät pitää saada innostumaan hankkeessa kehitetyistä työkaluista, jotta ne otetaan laajasti käyttöön. Tavoitteena juurruttaa toiminta kouluihin ja tehdä sinnikkäästi yhdessä työtä kiusaamisen vähentämiseksi eikä neuvoa ulkoapäin, mitä kouluissa tulisi tehdä.

Arkista puhetta!

Kiusaamisesta pitää puhua arkisesti ja käyttää nuorten keskinäiseen puheeseen ja ajatusmaailmaan sopivia sanoja. Liika virallisuus ja jäykkyys eivät ole omiaan vähentämään kiusaamista. Erityishuomiota tulee kiinnittää siihen, miten asiat esitetään.

Matalalla kynnyksellä!

Kouluille on tehty helpoksi pyytää toiminta koululle niin 8. luokan oppitunneille kun vanhempain-iltoihin. Menetelmäpaketti on selkeä ja helppokäyttöinen.

3 Faktaa ja fiktiota kiusaamisesta

Kiusaaminen on pikku juttu eikä mikään rikos.

X VÄÄRIN Kiusaaminen voi täyttää kunnianloukkauksen, laittoman uhkauksen, lievän pahoinpitelyn ja pahoinpitelyn tunnusmerkistön, jolloin siihen voidaan soveltaa kyseisiin rikoksiin liittyviä lakeja. Myös alle 15-vuotias voidaan tuomita maksamaan vahingonkorvauksia. Alle 18-vuotiaana saatu rikostuomio voi vaikeuttaa mahdollisuuksia päästä haluamaansa opiskelu- tai työpaikkaan ja moni ovi voi sulkeutua. On tärkeää muistaa, että kiusaaja ei lähtökohtaisesti voi perustella tekoaan siitä näkökulmasta, että kyseessä oli vain vitsi.

Kiusaamisen vähentämiseksi tehdään jo kaikki mahdollinen.

X VÄÄRIN Kiusaaminen ei useinkaan tule opettajien tietoon eikä siihen läheskään aina puututa sen vaatimalla vakavuudella. Opetusministeriön selvityksen mukaan vain noin neljäsosa toistuvan koulukiusaamisen osapuolista ilmoitti, että koulun aikuiset ovat puuttuneet kiusaamiseen.

Kiusaamisesta kannattaa puhua

✓ **OIKEIN** Kiusaamistapausten yleisyys ja niiden saama mediahuomio on vaikuttanut myönteisesti ilmiön tunnistamiseen ja tunnustamiseen. Yhteiskunnassa on muodostumassa vahva tahtotila kiusaamisen vastaisen työn tekemiseksi.

Kiusaaminen rajoittuu kouluun.

X VÄÄRIN Nykyisin kiusaaminen ei monestikaan pääty koulupäivän päättyessä vaan jatkuu netissä kouluajan ulkopuolella. Netissä kiusaaminen on usein julkista ja pysyvää ja voi aiheuttaa uhrille pitkäaikaista haittaa.

Poliisi puuttuu kiusaamiseen myös netissä

✓ **OIKEIN** Kiusaaminen netissä ei useinkaan tule poliisin tietoon, mutta poliisi puuttuu myös netissä tapahtuvaan kiusaamiseen. Esimerkiksi Hämeen poliisilaitos puuttuu netissä tapahtuvaan kiusaamiseen lähes viikoittain. Kiusaamistapaukset ovat yleensä kunnianloukkauksia tai laittomia uhkauksia. Muun muassa nettikiusaamisen vähentämiseksi on vahvistettu nettipoliisitoimintaa ja nykyisin kaikilla poliisilaitoksilla on nettipoliisi.

4 Mitä on jäänyt käteen tässä vaiheessa?

Kokemukset ovat osoittaneet, että hankkeessa laadittu menetelmäpaketti toimii pääosin hyvin, mutta mukaan tarvitaan lisää vapaaehtoisia. Myös verkostoja tulee vahvistaa.

Seuraavaksi suunnitteilla on järjestää Lahdessa suurtapahtuma 8.5.2015. Mukaan kutsutaan eri järjestöjä, urheilutoimijoita ja viranomaistoimijoita vastustamaan kiusaamista.

Alle on kerätty hankkeeseen osallistuneiden ajatuksia siitä, mitä tässä vaiheessa on jäänyt käteen.

Brädi

"Keikka- ym. kiireiltäni en päässyt ihan kaikkeen toimintaan mukaan, mutta mihin ehdin, toi mulle hyvän mielen ja konkreettisen tuntuman nuoriin ja siihen, että ollaan oikeasti tärkeällä asialla. Tuntuu myös, että meidän projektin vanavedessä on tullut paljon vastaavaa toimintaa, ja kiusauksen vastustaminen on enemmän esillä kuin koskaan. Saavutimme taatusti projektilla paljon, näin uskon."

Sini Tarkkinen

"Hyvä mieli, että sai olla mukana sekä kova usko ja luottamus siihen, että jatkumoa tarvitaan, jotta aloitettu taival saadaan jatkumaan mahdollisimman pitkälle."

Mukana olleet nuoret

Kimi: "Nyt Riittää -projektin suurin anti minulle on ollut päästä keskustelemaan ja pohtimaan koulukiusaamista syvällisemmin yhdessä muiden ryhmäläisten kanssa. Heidän kokemuksensa ovat olleet rankkoja ja epäoikeudenmukaisia, mutta sitäkin tärkeämpiä projektin onnistumisen kannalta. Minulle projekti on myös merkannut muutosta: koulukiusaamista voidaan ehkäistä ja meille nuorille itsellemme voidaan antaa suuri rooli sen toteuttamisessa!"

Özlem: "Mielestäni projektin suurin anti oli se, että nuoret uskalsivat tuoda meidän projektin kautta ajatuksia ideoita esille kiusaamisesta. Löysimme menetelmiä ja saimme yhteyttä nuorten vanhempainiin."

Noora: "Nyt Riittää -projektin parasta antia oli, että pääsin kertomaan avoimesti ja rohkeasti omasta koulukiusaamisesta. Tie oli rankka, mutta

palkitseva! Olemme myös onnistuneet tehtävässämme koulukiusaamista vastaan ja saaneet kosketuksen ihmisen tunteisiin. Projektimme on saanut hienon jatkumon ja pohjan jatkamiselle!"

Hämeen poliisilaitos

"Hanke on ollut poliisilaitokselle innostava ja erilainen kampanja. Poliisin on tärkeää olla mukana syrjäytymisen vastaisessa työssä rikosten ehkäisemiseksi ja tähän ilmiöön on päästy tarttumaan kiusaamisen kautta. Poliisilaitoksen päälliköt ovat suhtautuneet hankkeeseen positiivisesti ja siitä on saatu positiivista palautetta myös Poliisihallitukselta."

Lahden nuorisopalvelut

"Erityisesti haluamme nostaa esille nuorten ydintiimin voimaantuminen prosessin aikana, saimme olla mukana isossa jutussa tässä mielessä. Muuten prosessista jäi elämään loistava yhteistyöverkosto sekä toimivia menetelmiä, joita on helppoa hyödyntää jatkossa. Tieto siitä että kiusaamisen vastainen työ ei jää tähän vaan jatkuu, on kuitenkin se tärkein ja paras anti. Monta kokemusta rikkaampana voi todeta, että ollaan iloisia ja kiitollisia siitä, että on saatu olla mukana."

Mannerheimin lastensuojeluliiton Lahden yhdistys

"Nyt Riittää -hankkeella oli selvästi hyvät vaikutukset juuri tukioppilaskoulutettavien kasvavaan määrään, sekä kaikkien Lahden yläkoulujen mukana oloon. Kuluneena vuonna Hämeen poliisi oli mukana myös kevään tukioppilaskoulutuksissa, joissa yhteensä koulutettiin ennätysmäärä, 121 uutta tukioppilasta kaikkiin Lahden yläkouluihin. Kiusaamista käsiteltiin eri tavalla, ja toivomme yhteistyön jatkuvan myös tulevaisuudessa."

Valopilkkuprojekti

"Nyt Riittää -hanke on tuonut kiusaamisen seuraukset näkyväksi hyvällä tavalla samalla. Hanke on antanut mukana olleille nuorille konkreettista tukea, ja toivoa siitä, että kuitenkin on joku joka kuuntelee, ottaa vakavasti, välittää ja ymmärtää. On ollut hienoa nähdä myös nuorten välisen vertaistuen voimaannuttava vaikutus."

Nyt Riittää -hankkeen kautta olemme päässeet mukaan koulujen vanhempainiltoihin ja sitä kautta viestittämään vanhemmille sitä, että lapsen kiusaamisesta saa ja voi puhua, ja että se kannattaa. Pienenä projektina uskomme yhteistyön voimaan. Nyt Riittää -hanke on lisännyt yhteistyötä sellaisten tahojen välillä, jotka eivät välttämättä yleensä tekisi yhteistyötä keskenään."

Lahden ensi- ja turvakoti

"Jos ajattelen tätä projektia kokonaisuudessaan ja sen merkittävyyttä, niin ensimmäiseksi mieleeni tulee tämä moniammatillinen yhteistyö ja verkostoituminen sekä ns. kokemusasiantuntijuuden hyödyntäminen asian esiin nostamisessa, millä on varmaankin ollut huomattavan suuri vaikutus kuulijakuntaan. Minusta tämä on ollut hyvä ja ansiokas tapa toimia tällä kyseisellä aihealueella. Olemme saaneet luotua erilaisia tulokulmia koulukiusaamisen käsittelyyn ja saaneet varmaankin sitä kautta avattua kyseisen asian monimerkityksellisyyden. Koulukiusaamisessa on siis kyse vakavasti otettavasta asiasta, jossa tarvitaan ehkäisevää työtä entistä enemmän.

Olemme erittäin kiitollisia, kun olemme saaneet olla osallisina tässä hienossa ja erittäin ansiokkaassa projektissa! Haluaisimme jatkossakin tehdä yhteistyötä tämän aihealueen tiimoilta ja olla mukana kehittämässä ehkäisevän työn menetelmiä koulukiusaamisen vastaisessa työssä."

Päijät-Hämeen poliisilaitos

NYT RIITTÄÄ!

Kiusaaminen - mitä poliisi voi tehdä

Päättötyö
Poliisiammattikorkeakoulu
Syksy 2013
Ohjaaja: Esa Vuorinen

Savolainen Emilia POL POLAMK
P154

Sisälllys

Johdanto.....	2
Suunnittelusta toteutukseen.....	3
Kiusaaminen - mitä se on.....	5
KiVa Koulu® -ohjelma.....	6
Poliisin toiminta koulukiusaamisen ehkäisyssä ja siihen puuttumisessa.....	7
Lähipoliisityö.....	8
Projektityöryhmän kokoaminen.....	9
Mukana olevat tahot.....	10
Sisäasiainministeriö.....	10
Lahden nuorisopalvelut.....	10
Ensi- ja turvakoti.....	10
Mannerheimin Lastensuojeluliitto.....	11
Valopilkkuprojekti.....	11
Nuoret löytyvät.....	13
Nuorten esittely.....	14
Ryhmäytyminen ja ryhmätyöskentely.....	16
Tapaaminen ja tutustuminen.....	16
Leiri nuorten kanssa.....	17
Ajatuksia paperille.....	19
Tulokset.....	21
NYT RIITTÄÄ! - Et ole yksin.....	22
Mitä seuraavaksi.....	24
Pohdinta.....	25
Lähteet.....	27

Johdanto

Sain aiheen päättötyöhöni Päijät-Hämeen poliisilaitokselta ja innostuin aiheesta saman tien. Olen kohdannut kiusattuja ihmisiä paljon elämässäni ja tuntenut itseni voimattomaksi, kun en ole tiennyt mitä heidän hyväkseen voisin tehdä. Äärimmäisenä ja herättävimpänä esimerkkinä tutustuin reilu vuosi sitten tyttöön, jota oli koulussa kiusattu. Hän on jo kaksikymmentä ikävuotta ylittänyt, mutta kiusaaminen on jättänyt häneen ikuiset jäljet vakavan masennuksen muodossa. Yritin hänen kohdallaan miettiä, mitä olisi voitu tehdä asioiden saattamiseksi oikealle tolalleen ja voisinko itse tehdä muuta kuin kuunnella ja olla läsnä. En keksinyt muuta.

Vain joitain viikkoja pohdintojeni jälkeen minua lähestyttiin ehdotuksella, että voisin tehdä päättötyöni koulukiusaamisesta ja siihen liittyvistä ilmiöistä. Lähdin mielelläni mukaan ja idean jalostaminen alkoi. Päädyimme pohdintojen jälkeen siihen, että haluamme kuulla nuorten äänen, emme vain tehdä päätöksiä ja oletuksia itse. Näin päädyimme käyttämään osallistavaa suunnittelua ja valitsimme projektiin ryhmän nuoria, joiden kanssa varsinainen työ tehtiin. Nuorten annettiin itse kertoa ongelmat, mutta myös keksiä niihin ratkaisut meidän aikuisten ohjauksessa ja avustuksella.

Projektia suunniteltaessa oltiin heti yhteydessä myös sisäasiainministeriöön, jonne tehtiin ehdotus pilottihankkeen teosta. Saimme sisäasiainministeriön hyväksynnän ja projektistamme tehtiin pilottihanke, alueena alkuun Päijät-Häme ja sen jälkeen toivottavasti koko Suomi. Hankkeella haetaan toimintamallia poliisille koulukiusaamiseen puuttumiseksi ja sen ehkäisemiseksi yläkouluissa. Alkuun pilottivaiheessa kohdennetaan toimet 8-luokkalaisiin 7 eri koulussa.

Projektin tavoitteena oli luoda toimintamalli, jolla voidaan puuttua yläkouluissa tapahtuvaan kiusaamiseen ennalta ehkäisevästi sekä toimia tehokkaasti ja oikein kiusaamistapauksissa.

Suunnittelusta toteutukseen

Koska projektimme muuttui laajemmaksi jo heti alkuun, tuli mukaan poliisin lisäksi myös muita toimijoita. Mukana kirjoitushetkellä ovat

- Sisäasiainministeriö
- Päijät-Hämeen poliisilaitos
- Lahden nuorisopalvelut
- Ensi- ja turvakoti
- Mannerheimin lastensuojeluliitto
- Valopilkku-projekti

Hankkeen vetovastuu on poliisilla, mutta kaikilla toimijoilla on oma roolinsa. Jatkossa jokaisella toimijalla tulee olemaan omat vastualueensa, mutta keskusteluyhteys kaikkien toimijoiden kesellä pysyy jatkossakin. Työ on aloitettu yhdessä ja yhdessä sitä tullaan jatkamaan; vain näin saamme viestimme leviämään toivotulla tavalla ja tavoittamaan mahdollisimman suuren joukon kohderyhmästämme.

Suunnitelmia näin projektin alkuvaiheessa on paljon ja haaveita lopputuloksesta vieläkin enemmän. Itselleni jo se, että olemme toivottavasti voineet ryhmässämme olevien nuorten elämään vaikuttaa positiivisesti, on jo paljon, ja jos jatkossa voimme muitakin nuoria auttaa elämässä eteenpäin se olisi vieläkin parempaa.

Tavoitteenamme on nuorten avustuksella keksiä keinoja kiusaamisen ja siitä mahdollisesti johtuvan syrjäytymisen ehkäisyyn. Tavoitteemme voidaan jakaa eri tasoihin. Ensimmäisenä tasona nuorten on oma hyvinvointi, jos kiusaamista saadaan ennalta ehkäistyä, ja tästä jatkaen tuleva yhteiskuntakelpoisuus. Poliisin kannalta, jos nuorten syrjäytymistä saadaan ehkäistyä, voidaan ehkäistä myös kiusaamisesta ja syrjäytymisestä johtuvia lieveilmiöitä, kuten päihteiden ongelmakäyttöä ja niihin liittyvää rikollisuutta. Yhteiskunnallisella tasolla rikollisuuden väheneminen ja ennaltaehkäisy tuovat yleistä turvallisuudentunnetta ja lisäävät yhteiskunnan hyvinvointia.

Kaiken kantavana tavoitteena näin poliisin näkökulmasta olisi kuitenkin kiusaamisesta aiheutuvan syrjäytymisen estäminen lieveilmiöineen. Syrjäytyminen johtaa monesti joko jengiytymiseen tai pahaankin päihdekierteeseen. Kumpaan vaihtoehtoista se johtaakin, yleensä tie johtaa rikoksiin.

Toisena haarana syrjäytymiseen liittyen ovat mielenterveysongelmat, jotka ovat suuri haaste yhteiskunnassamme nykyään. Jos syrjäytynyt jää kokonaan yhteiskunnan ulkopuolelle, elämään omiin oloihinsa ilman mitään kontaktia muuhun maailmaan, ei normaali vuorovaikutteisuus toteudu ja tästä voi juontaa moniin eri ongelmiin. Esimerkkinä syrjäytyneistä erilaisia pakonomaisia keräilijöitä kohtaa poliisikin työssään ja niistä kerrotaan monissa medioissakin. Nämä henkilöt täyttävät elämänsä tyhjyyden tavaroiden hamstraamisella mikä taas saattaa johtaa jopa pahoihin terveysongelmiin. Mielenterveysongelmat ja niiden seuraukset eivät välttämättä pahasti syrjäytyneiden kohdalla tule koskaan ilmi. Henkilöitä ei tavoiteta terveyspalveluiden, eikä poliisin toimesta.

Jos voimme syrjäytymistä estää, todennäköisesti pystymme myös samalla ennalta ehkäisemään rikoksia sekä mahdollisia muita siitä aiheutuvia haittavaikutuksia, mikä mielestäni on poliisitoiminnan syvin tarkoitus.

Kiusaaminen - mitä se on

Koulukiusaaminen on edelleen varsin yleistä. Tutkimusten mukaan Suomen peruskouluissa kiusaamisen kohteeksi joutuu keskimäärin 6-10 prosenttia oppilaista. Vuoden 2011 kouluterveyskyselyn mukaan yläkoululaisista pojista joka neljäs joutui useaan kertaan viikon aikana kiusatuksi ja tytöistä joka kolmas. Kiusaamisessa on kyse myös subjektiivisesta kokemuksesta, ja ihmiset voivat kokea samankaltaiset tilanteet eri lailla ahdistavina. Kiusaamiseen osallistuu jopa yli kolmannes oppilaista erilaisissa rooleissa, kuten kiusaajana, kiusaajan apurina tai kiusaamista kannustavana sivustakatsojana. Kiusaamista tapahtuu kaikenlaisissa kouluissa. Koulun koko tai sijainti kaupungissa tai maaseudulla eivät vaikuta kiusaamisen määrään ja esiintymiseen.

Kiusaaminen on yleisintä alaluokilla. Kiusattujen oppilaiden määrä vähenee yläkouluun siirryttäessä, mutta kiusaajien määrä pysyy ennallaan. Tämän seurauksena yläkouluissa kiusattuja on vähemmän mutta kiusaaminen on yleensä jatkunut useita vuosia ja yksittäinen kiusattu kohtaa monia kiusaajia. Kiusaaminen voi myös jatkua koulupäivän jälkeen netissä.

Koulukiusaamisella on laajoja ja pitkäaikaisia vaikutuksia niin kiusattuun kuin myös kiusaajiin ja kiusaamista tukeneisiin. Jos koulukiusaamiseen ei puututa, se saattaa luoda oppilaitokseen välipitämättömyyden ja väkivallan hyväksymisen ilmapiirin. Tämä heikentää oppimisympäristöä ja -tuloksia. Kasvavat lapset saavat väärän käsityksen siitä, miten yhteiskunnassa suhtaudutaan väkivaltaan. Tutkimusten mukaan vähäisemmän väkivallan salliminen saattaa luoda kasvualustaa vakavalle väkivallalle kouluissa. Suomessa on tapahtunut kolme koulusurmaa, ja näihin syyllistyneet ovat joutuneet koulussa kiusaamisen kohteeksi. Myös kansainväliset tutkimukset ovat osoittaneet, että vakaviin väkivallantekoihin ja joukkosurmiin syyllistyneet henkilöt ovat lähes aina olleet koulukiusattuja. Koulukiusaaja on tutkittu vähemmän, mutta kokemusasiantuntijoiden mukaan kiusaaminen vaikuttaa myös kiusaajaan merkittävällä tavalla.

KiVa Koulu® -ohjelma

Suomessa koulukiusaamista on viime vuodet ehkäisty KiVa Koulu –toimintamallilla, joka on otettu käyttöön noin 90 prosentissa perusopetuksesta vastaavista kouluista. Valtioneuvoston periaatepäätöksessä sisäisen turvallisuuden ohjelmasta on päätetty (toimenpide 10), että KiVa Koulu –toimintamallin käyttöönottoa jatketaan tavoitteena, että se on käytössä kaikissa kouluissa. Lisäksi toimenpiteessä 10 on päätetty Koulurauha-ohjelman levittämisestä.

KiVa Koulu® -ohjelma on kehitetty perusopetuksen koulujen luokka-asteille 1-9. Se on kiusaamisen vastainen toimenpideohjelma, joka on kehitetty Turun yliopiston psykologian oppiaineen ja Oppimistutkimuksen keskuksen yhteistyönä opetusministeriön rahoituksella. KiVa Koulu® -ohjelma on olemassa koulukiusaamisen vähentämiseksi ja ennalta ehkäisemiseksi.

Antti Kärnä on tutkinut väitöskirjassaan KiVa Koulun vaikuttavuutta kouluikäisiin ja tullut siihen tulokseen, että vaikutukset riippuvat luokka-asteesta. Tutkimuksissa ohjelma vähensi kiusaamista enemmän alakouluissa kuin yläkouluissa. Vaikutukset kasvoivat ensimmäisestä neljännelle luokalle, minkä jälkeen ne pienenivät alakoulun viimeisten luokkien aikana. Yläkouluissa kiusaamisen vähentäminen oli haastavampaa kuin alakouluissa. (Väitös 15.6.2012, PsM Antti Kärnä.)

Johtopäätöksenä Kärnä tutkimuksesta sekä koulupoliisien oppilaitoksista saaman palautteen perusteella tulimme työryhmässämme siihen lopputulokseen, että KiVa Koulu -ohjelma toimii hyvin alakouluikäisiin, mutta vaikutukset yläkoulussa ovat heikommat. Tämän takia päädyimmekin valitsemaan oman hankkeemme kohderyhmäksi yläkoulut.

Poliisin toiminta koulukiusaamisen ehkäisyssä ja siihen puuttumisessa

Opetustoimen lainsäädännön mukaan oppilaalla on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön niin, että hän ei joudu väkivallan, kiusaamisen tai häirinnän kohteeksi. Vastuu oppilaitoksen turvallisuudesta on siten oppilaitoksella itsellään. Erityisesti rehtorin rooli on keskeinen siinä, miten turvallinen oppilaitos on ja miten turvalliseksi se koetaan.

Oppilaitoksissa tapahtuva väkivalta voi olla oppilaiden välistä, opettajan oppilaaseen kohdistamaa tai oppilaan opettajaan tai muuhun koulun henkilökuntaan kohdistuvaa väkivaltaa tai sillä uhkailua. Koulu-uhkailulla tarkoitetaan väkivallalla uhkaamista joka kohdistetaan kouluun laajemmin. Suomessa ei ole kerätty kattavasti tietoa kouluissa tapahtuvista väkivallanteoista. Vain kaikkein vakavimmat väkivallatilanteet ilmoitetaan poliisille. Näitä on arvioitu olevan alle 10 % kaikista kouluissa tapahtuvista väkivallanteoista. Erityisesti lievät pahoinpitelytapaukset tulevat vain harvoin poliisin tietoon. Vuonna 2011 voimaan tulleen lain mukaan lievä pahoinpitely on yleisen syytteen alainen rikos silloin, kun se kohdistuu työtään tekevään ihmiseen.

Poliisi voi vaikuttaa oppilaitosympäristössä kiusaamiseen ja raaemmassa ilmenemismuodossaan väkivaltaan parhaiten ennalta ehkäisevällä työllä. Koska suurin osa teoista ei jälkikäteen poliisille kantaudu, on hyvä olla paikalla ja kertomassa asioista jo ennen kuin mikään kärjistyy. Jo se, että nuorille kerrotaan missä menee oikean ja väärän raja, sekä se, mikä luokitellaan rikokseksi, ennalta ehkäisee eritoten lievempien rikosten tekoa, kun tiedostetaan, että teoistaan joutuu vastuuseen.

Lähipoliisityö

Lähipoliisityö on kirjattu omana osionaan Päijät-Hämeen poliisilaitoksen toimintasuunnitelmaan. Lähipoliisitoiminnan ensisijaiseksi tavoitteeksi on asetettu se, että lähipoliisi on alueellaan tunnettu ja luotettu turvallisuuden ammattilainen, kun kansalaisten luottamus poliisiin kasvaa ja turvallisuudentunne lisääntyy. Päijät-Hämeen poliisilaitoksella lähipoliisit on nimetty alueittain. Oma lähipoliisi on sen alueen poliisin kasvot. Näin poliisi muuttuu helposti lähestyttävämmäksi ja myös tiedonvaihto kansalaisten ja poliisin välillä helpottuu. Lähipoliisina toimivia konstaapeleita on tällä hetkellä alueellamme 18, joista suurin osa toimii kenttätehtävissä poliisilaitoksella.

Yksi lähipoliisien tärkeistä tehtävistä on koulupoliisina toimiminen. Jokaisen lähipoliisin omalla alueella on useampia kouluja, joiden omana poliisina tämä henkilö toimii. Tehtäviin kuuluu tarvittaessa ja resurssien niin salliessa oppituntien pitoa oppilaille sekä mahdollisten ristiriitatilanteiden ratkomista koulujen tukena. Koulupoliisi on nuorille myös kanava tulla kysymään poliisilta mieltä askarruttavia asioita ja mahdollisesti ratkoa ongelmia, joihin ei muuten löydy ratkaisua.

Tällä hetkellä koulupoliisit selvittävät koulukiusaamistapauksia yhdessä koulujen ja oppilaitosten henkilökunnan kanssa. Koulupoliisi järjestää erillisiä puhuttelutilaisuuksia ja auttaa tarvittaessa oppilashuoltoryhmää kiusaamistapausten selvittelyssä. Lisäksi koulupoliisin tehtäviin kuuluu ennalta ehkäisevä työ kiusaamisenkin osalta.

Koulupoliisit tekevät myös yhteistyötä eri tahojen kanssa kouluissa, esimerkiksi nuorisopalvelut ja Valopilkkuprojekti. Näin monen alan ammattilaiset voivat yhdistää voimansa nuorten auttamiseksi kouluissa.

Projektityöryhmän kokoaminen

Toimijana Päijät-Hämeen poliisilaitos ei olisi tulevasta hankkeesta selvinnyt yksin vaan heti alkuun mukaan pyydettiin nuortemme lisäksi myös muita Lahden ja koko Päijät-Hämeen alueella nuorten parissa vaikuttavia toimijoita. Lahden nuorisopalvelut oli automaattinen valinta mukaan, sillä ilman heitä emme olisi edes nuoria mukaan noin helposti löytäneet. Heti alkuun oli mukana myös Ensi- ja turvakoti, joka pitää huolen perheistä nuorten lisäksi ja vie viestiämme tätä kautta eteenpäin. Valopilkkuprojektin porukka tekee jo nyt tärkeää työtä nuorten parissa kouluissa ja niiden ulkopuolella, joten sekin lähti innolla ja isona osana mukaan työhön. Mannerheimin Lastensuojeluliiton pyysimme mukaan, sillä toivomme sillä olevan iso rooli hankkeemme jalkauttamisessa tulevaisuudessa, sillä se kouluttaa tukioppilaita ja näin viestimme saadaan perille nuorilta nuorille, juuri niin kuin toivoimme sen menevän.

Toivoin heti alkuun, että saisimme projektillemme jonkun paikallisen nuorten suosiman julkisuuden henkilön suojelijaksi. Koko Suomen tuntema rap-artisti Cheek suostui jo tehtävään, mutta olisi ollut liian kiireinen osallistumaan itse projektiin. Käännyimme toisen lahtelaisen suuruuden eli Brädin puoleen ja hän innostui välittömästi. Myös Brädi on rap-artisti ja nuorten keskuudessa suuressa suosiossa. Paremminkin ei olisi voinut käydä. Ryhmään valikoituneille nuorille oli myös iso asia, että he pääsevät tapaamaan Brädiä ja viettämään aikaa hänen kanssaan. Brädi oli mukana jo ryhmän ensimmäisessä tapaamisessa ja tulee olemaan vahvasti tukemassa työtämme tästäkin eteenpäin.

Mukana olevat tahot

Sisäasiainministeriö

Sisäasiainministeriön rooli on koko hankkeen ajan ohjaava ja työtä valvova.

Sisäasiainministeriö hyväksyi projektiehdotuksen ja siitä muotoiltiin hankesuunnitelma ja ehdot toteutukseen. Hankkeen raportti tullaan myös liittämään osaksi sisäasiainministeriön virtuaalista sisäisen turvallisuuden ohjelmaa.

Lahden nuorisopalvelut

Lahden nuorisopalveluiden toiminta-ajatuksena on edistää nuorten hyvinvointia yhteisöllisellä ja yksilöllisellä tuella ja toiminnalla. Nuorisopalvelut tarjoaa monipuolista toimintaa, vahvistaa nuorten oman toiminnan ja vaikuttamisen mahdollisuuksia ja on tärkeä nuorten työllisyys- ja erityispalveluiden tarjoaja. (www.nuorilahti.fi).

Nuorisopalveluiden rooli oli alkuvaiheessa ryhmään sopivien nuorten löytäminen. Jatkossa Lahden nuorisopalvelut tulee jalkauttamaan viestiämme kouluille yhdessä Mannerheimin Lastensuojeluliiton tukioppilaiden kanssa. Nuorisopalveluiden työpajoilla tullaan myös valmistamaan materiaaleja näkyvyyden lisäämiseksi ja nuoret pääsevät itse osallistumaan suunnitteluun ja tekemiseen.

Ensi- ja turvakoti

Ensi- ja turvakotitoiminnan tarkoituksena on turvata lapsen oikeus suotuisiin kasvuolosuhteisiin ja turvalliseen kehitykseen, tukea vanhemmuutta ja perhettä sekä ehkäistä ja katkaista perhe- ja lähisuhdeväkivaltakierrettä. Toiminta on ennalta ehkäisevää ja korjaavaa lapsuuden suojelutyötä ja laaja-alaista turvallisuustyötä, jossa painottuvat vanhemman ja lapsen varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen, kriisityö, väkivallan ehkäisytyö sekä mielenterveystyö. Työmuodot ovat laajentuneet erityisesti

avopalvelujen suuntaan.

(www.lahdenensijaturvakoti.fi)

Ensi- ja turvakodin rooli painottuu vanhempien kanssa tehtävään työhön. Ensi- ja turvakotien henkilökunta tapaa työssään kriisiytyneitä perheitä ja tietoa välitetään tapaamisissa koko perheille. Ensi- ja turvakoti myös osallistuu kouluissa järjestettäviin vanhempainitöihin.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto

MLL:n Lahden yhdistyksen tavoitteena on edistää lahtelaisten lasten, nuorten ja lapsiperheiden perusturvallisuutta ja hyvinvointia. Tähän pyritään paitsi järjestämällä käytännön toimintaa, niin myös vaikuttamalla paikalliseen päätöksentekoon lapsi- ja perhepoliittisissa kysymyksissä. Yhdistyksen jäsenistön tukena lahtelaista MLL-työtä on tekemässä joukko työntekijöitä, jotka huolehtivat lasten ja perheiden hyvinvoinnista Kärpäsän päiväkodissa, koululaisten iltapäivätoiminnoissa, leireillä, musiikkileikkikouluissa, lastenhoitajina ja lukuisissa muissa yhdistysten toiminnoissa. (www.mll-lahti.fi)

MLL:n rooli alkaa suurimmalta osin hankkeen toteutusvaiheessa. MLL kouluttaa kouluihin tukioppilaat, jotka tulevat jatkossa viemään viestiä kouluille eteenpäin. MLL:n kautta myös jatkossa, jos hankkeesta tulee valtakunnallinen, on helppo viedä tietoa isolle porukalle kerrallaan tukioppilaskoulutusten kautta.

Valopilkkuprojekti

Valopilkkuprojekti on Ray:n rahoittama yhteistyöhanke, jota koordinoi Harjulan Settlementti ry Lahdessa. Hankkeen tavoitteena on tukea koulukiusattujen lasten vanhempia - sekä kiusaajien että kiusattujen perheitä. Valopilkkuprojekti tarjoaa vertaistukea, keskusteluapua sekä tietoa kiusaamisen vaikutuksista lapseen ja perheeseen.

Kolmevuotisen hankkeen tarkoituksena on muodostaa tukiverkosto, jonka kotipaikkana Lahden alue. Toiminnan perusajatuksena on käsi kädessä toimiminen, yhteyksien rakentaminen ja kiusattujen lasten vanhemmille äänikanavan muodostaminen. (www.valopilkkuprojekti.fi)

Valopilkkun rooli hankkeessa on olla miettimässä ja kertomassa kantaansa kiusaamiseen ja sen lieveilmiöihin koko perheen tasolla yhtenä kokonaisuutena. Valopilkku myös osallistuu kouluissa järjestettäviin vanhempainiltoihin.

Mukaan tulee liittymään projektin edetessä vielä paljon lisää toimijoita. Kun osa-alueita on paljon, tarvitaan myös osaamista elämän eri alueilta. Lisäksi mikään ei onnistu ilman rahoitusta, joka tulee olemaan myös tärkeä osa jatkoa. Viesti on tärkeä ja sen eteenpäin vieminen vieläkin tärkeämpää.

Nuoret löytyvät

Nuorten ryhmän kokoaminen aloitettiin miettimällä, minkälaisia henkilöitä mukaan halutaan, minkälaisista taustoista ja millä kokemuspohjalla heidän tulisi olla.

Päädymme kuuden henkilön ryhmään; näin ryhmä on vielä hallittavissa, mutta mukaan saadaan silti erilaisia persoonia ja tätä kautta erilaisia näkemyksiä ja ajatuksia. Toiveissamme oli myös noin puolet tyttöjä ja puolet poikia, ikähaarukalla noin 16–20-vuotiaita. Ryhmään halusimme mukaan sekä kiusattuja että niitä vahvoja persoonia, jotka ovat olleet kiusattuja puolustamassa aiemmin ja jotka olisivat sitä tekemässä jatkossakin. Vielä toiveena oli saada mukaan kaksi maahanmuuttajaa lisäperspektiiviä tuomaan.

Koska Lahden nuorisopalvelut on yhteistyökumppanimme projektissa ja heillä on paras kosketuspinta lahtelaisiin nuoriin, heitimme pallon porukan kokoamisessa eteenpäin. Annoimme speksit ryhmän muodostamisesta ja kävimme yhdessä läpi mitä toivoimme porukalta. Lahden nuorisopalveluiden työntekijät tiesivät jo heti speksit annettuumme mistä etsiä ja keitä kysyä mukaan. Ei mennyt kahta viikkoakaan kun ryhmämme oli koottu paikallisilta nuorisotaloilta ja puskaradiota apuna käyttäen. Ryhmä oli kasassa ennätysajassa.

Nuorten esittely

Työryhmäämme valikoitui kuusi nuorta aikuista erilaisista lähtökohdista ja taustoista. Nuoremme edustavat hyvää läpileikkausta Lahden katukuvasta äärilaidalta toiseen. Ryhmään saimme mukaan neljä tyttöä ja kaksi poikaa ikähaarukalta 17–22. Ryhmästä kaksi tulee etnisistä taustoista, neljä on kiusattua ja kaksi innokasta vaikuttajaa nuorten yhteisössä. Ryhmään saimme siis kaiken mitä halusimme.

Esittelen seuraavaksi nuoremme lyhyesti heitä kuitenkin tunnistettaviksi tekemättä ja mihinkään järjestykseen laittamatta:

Tyttö 1

- 22-vuotias
- maahanmuuttajataustainen
- ei kiusattu
- vahvasti mukana nuorisopalveluiden toiminnassa
- opiskelee nuoriso-ohjaajaksi
- kova halu auttaa muita maahanmuuttajia sekä kiusattuja nuoria

Poika 1

- noin 20-vuotias
- maahanmuuttajataustainen
- kiusattu koulussa kovasti, mutta noussut kiusaamisen yläpuolelle
- mukana nuorisopalveluiden toiminnassa
- halu auttaa muita kiusattuja
- toiveissa saada projektista uusia kokemuksia ja mahdollisuuksia

Tyttö 2

- 21-vuotias
- kiusattu koko kouluajan
- selvinnyt kiusaamisesta ja löytänyt itsensä projektin aikana
- toiveissa auttaa kiusattuja ja toimia nuorten parissa jatkossa
- vahva halu kertoa omista kokemuksistaan muiden auttamiseksi

Poika 2

- 17-vuotias
- ei koulussa kiusattu
- vaikuttaa aktiivisesti nuorten valtuustossa ja ajaa nuorten asioita
- haluaa tehdä asioita nuorten hyväksi ja näyttää esimerkkiä miten toimia
- porukan nuorin, mutta silti järjen ääni

Tyttö 3

- noin 20-vuotias
- kiusattu koko kouluajan
- haluaa olla tukemassa muita nuoria
- haluaa kertoa kokemuksistaan muita auttaakseen
- sai projektista tukea myös itselleen kiusaamisesta toipumisessa

Tyttö 4

- 18-vuotias
- kiusattu yläkoulussa
- selvinnyt kiusaamisesta ja valmis puhumaan aiheesta
- haluaa auttaa muita nuoria omalla esimerkillä
- haluaa tehdä töitä kiusaamisen vähentämiseksi

Nuoret sitoutuivat projektiin alusta alkaen täysillä tietoisina siitä, että heiltä tullaan odottamaan paljon. Alkuvaiheessa ryhmän kokoontumisia on jokunen, mutta toive on, että nuoret pääsisivät kertomaan kokemuksistaan myös jatkossa, kun projektimme jalkautuu nuorison keskuuteen. Mikään ei toimi niin hyvin kuin vertaisen kertoma; harvaa opettajaa jaksaa oppilas kuunnella niin kuin ikätoveriaan joka on elämässään kokenut paljon. Nuorten on paljon helpompi samaistua toiseen nuoreen.

Ryhmäytyminen ja ryhmätyöskentely

Työryhmäämme nuorten parissa kuului Päijät-Hämeen poliisilaitokselta minun lisäksi kaksi konstaapelia, lähipoliisikoordinaattori, ylikonstaapeli Vesa Okkola ja Ankkuri-projektistamme lähipoliisi, vanhempi konstaapeli Pia Katajala sekä kaksi Lahden nuorisopalveluiden työntekijää Pekka Pusa ja Anna Lappalainen. Lahden nuorisopalvelut tekee päivittäin työtä nuorten kanssa ja on ryhmäytymisen ammattilaisia, joten sillä oli suuri rooli ryhmän yhteen hitsaamisessa.

Tavoitteenamme on nuorten avustuksella keksiä keinoja kiusaamisen ja siitä mahdollisesti johtavan syrjäytymisen ehkäisyyn, joten vietimme paljon aikaa nuoria kuunnellen ja heille kysymyksiä esittäen.

Tapaaminen ja tutustuminen

Ensimmäinen tapaaminen pidettiin nuorisotilalla herkkuja syöden ja toisiimme tutustuen. Myös Brädi oli mukana nuoria tapaamassa, mikä toi pienen lisämausteen iltaan jota nuoret eivät taida heti unohtaa. Tapaamisella pohdittiin nimeä hankkeellemme ja ajatuksia jotka nimen takaa nousivat pintaan. Nuoret saivat myös kertoa itsestään ja taustoistaan ja jutella aiheesta keskenään, mutta kovin syvälle itse kiusaamiseen ei pureuduttu vielä tässä tapaamisessa. Tulimme siihen lopputulokseen, että seuraavalla kerralla kun ihmiset ovat jo tutumpia, on helpompi käsitellä muutenkin vaikeaa ja tunteita herättävää aihetta.

Ensimmäisen tapaamisen oltua lyhyt ja lähinnä tutustumiseen tarkoitettu toiseksi tapaamiseksi varasimme mökin Asikkalasta, jonne lähdimme yli yön reissulle koko porukka. Nuoret olivat innoissaan päästessään "leireilemään", mutta leirielämän karut puolet kuten ulkovessa herättivät ihmetystä. Ulkovessa osoittautui kuitenkin loistavasti etenkin tyttöjä yhdistäväksi tekijäksi kun sinne lähdettiin porukalla taskulampun valossa seikkailemaan.

Leiri nuorten kanssa

Leirin ensimmäinen ilta käytettiin ryhmäytymiseen. Lahden nuorisopalveluiden ohjaajat olivat suunnitelleet tehtäviä joissa nuoret toimivat yhdessä ja samalla tutustuivat toisiinsa. Tehtävissä sivuttiin jo aihettamme muun muassa näytelmien keinoin. Nuoret olivat välillä kiusatun, välillä kiusaajan roolissa ja näin käsittelivät aihetta jo lähes huomaamattaan. Tunnelma oli vapautunut ja kaikilla oli mukavaa. Ruoka tehtiin myös porukalla ja ilta meni leppoisasti puuhastellen. Iltakeskustelussa purettiin päivän tehtäviä ja tarkoituksena oli mennä kiusaamisaiheeseen varovasti ja vähän kerrallaan. Porukka oli kuitenkin jo tullut toisilleen niin tutuiksi, että keskustelu oli avointa ja vapaata. Jokainen jakoi omia tuntojaan ja muutama kyynelkin vierähti asioita muistellessa ja muille kertoessa. Tässä vaiheessa tiesimme että olimme valinneet oikeat nuoret ryhmään ja olimme varmoja tavoitteiden saavuttamisesta.

Kuva 1. Nuoret pohtivat vaikeita kysymyksiä erilaisten tehtävien avulla.

Leirin toisena päivänä kävimme aiheen kimppuun heti aamusta. Nuoret saivat itse suunnitella julisteen hankkeen esilletuomiseksi ja samalla pohdittiin vielä nimeä eteenpäin. Keskusteluryhmissä pohdittiin kiusaamista itsessään, sen monia ilmenemismuotoja ja keinoja vaikuttaa. Porukassa tehtiin mind mapeja ja piirrettiin kuvia tulevaisuuden haavekaupungista missä kaikilla olisi hyvä elää ja olla. Vaikuttamiskeinoja mietittiin myös eri toimijoille, kuten poliisille ja nuorisopalveluille.

Leiristä jäi kaiken kaikkiaan käteen paljon ajatuksia ja paljon paperille piirrettyjä kaavioita selityksineen. Saimme nuorten kanssa enemmän aikaiseksi kuin osasimme kuvitellakaan ja tästä pääsimme jatkamaan aiheen työstöä seuraavassa tapaamisessa. Nuoret lähtivät kotiin kotiläksyjen kera, väsyneinä ja kaikkensa positiivisessa mielessä aiheelle antaneina.

Kuva 2. Näytelmät olivat osa asioiden käsittelyä leirillä; tässä esitetään kiusaajaa ja kiusattua sekä opettajaa.

Ajatuksia paperille

Kolmas tapaaminen oli jälleen nuorisotilassa jonne kaikki kokoontuimme pohtimaan leirillä aikaansaatuja asioita ja syventämään jo muistiin kirjattua. Jaoin porukan kolmeen osaan, ja he saivat poliisin tai nuoriso-ohjaajan avustuksella ja tuella miettiä yhdessä toimia mitä voisimme tehdä asioiden muuttamiseksi. Aikaansaadut tuotokset käytiin vielä yhdessä läpi ja mietittiin, ovatko ne todella toteuttamiskelpoisia ja jos ovat kuka näitä asioita voisi lähteä viemään eteenpäin.

Kuva 3. Asioita mietittiin monin eri keinoin.

Myös aihepiirit jaettiin kolmeen osaan: vanhemmille, opettajille ja nuorille itselleen. Miten voitaisiin toimia kiusaamisen kitkemiseksi ja ennalta ehkäisemiseksi?

Kuva 4. Jokainen sai kirjoittaa ajatuksiaan.

Kaikki, mitä nuorten kanssa saatiin aikaiseksi, kirjattiin vielä muistiin jatkoa varten. Tämän jälkeen alkaa työ työryhmässä johon kaikki toimijat kuuluvat. Tästä eteenpäin ajatukset jalostetaan ja niistä tehdään toimintasuunnitelma tulevaisuutta ajatellen.

Kuva 5. Kaikki kirjoitukset purettiin harjoituksen jälkeen.

Kun työryhmä saa ajatuksensa kasattua ja hyväksyttyä tullaan vielä asiassa konsultoimaan nuoria. Heidän mielipiteensä on kuitenkin se, mikä edustaa kohderyhmää jolle tätä projektia teemme. Nuoret saavat ottaa kantaa asioihin ja he pääsevät mukaan työn jalkauttamisvaiheessa näin halutessaan.

Tulokset

Projektin tavoitteena oli luoda toimintamalli, jolla voidaan puuttua yläkouluissa tapahtuvaan kiusaamiseen ennalta ehkäisevästi sekä toimia tehokkaasti ja oikein kiusaamistapauksissa. Olemme tässä työssä vielä vasta alussa pilotoinninkin suhteen, mutta suunta on jo oikea. Olemme saaneet paljon materiaalia nuorten näkemyksistä ja kokemuksista ja heidän toiveistaan olojen parantamiseksi. Projektiryhmän kesken ajatuksia on jalostettu eteenpäin.

Kuva 6. Nuoret piirsivät unelmakaupunkinsa.

NYT RIITTÄÄ! - Et ole yksin

Viimeisimmässä projektiryhmän eri toimijoiden kokoontumisessa pääsimme viimein sisälle siihen, minkä nimen uskomme kertovan eniten aiheestamme ja siitä mihin pyrimme. "Nyt riittää!" tuli nuorilta jo heti alkumetreillä, ja se kuvanee parhaiten kiusaamisesta yli päässeen henkilön tuntemuksia silloin kun raja on ylitetty ja on aika tehdä asialle jotain. Myös "Et ole yksin" on nuortemme kynästä lähtöisin. Sillä tahdomme viestittää sitä, että kaikki eri toimijat jotka projektissa ovat mukana toimivat yhden asian puolesta, sen pienen ihmisen joka murheidensa kanssa kamppailee; ketään ei haluta jättää yksin.

Nyt riittää! - Et ole yksin -slogan tulee näkymään projektiin liittyvissä julisteissa sekä muissa materiaaleissa. Nuoret suunnittelivat itse julisteen, josta jalostetaan näkyvä elementti projektin viestin eteenpäin viemiseksi. Brädin kanssa on sovittu myös videotervehdyksestä, jonka hän ja projektissa mukana olleet nuoret yhdessä toteuttavat. Videotervehdyksellä viestimme voidaan välittää kouluihin ympäri Päijät-Hämeen esimerkiksi aamunavauksissa näytettäväksi. Vaikka toiveissamme on viedä viestiä henkilökohtaisilla käynneillä mahdollisimman moneen oppilaitokseen, ei se kuitenkaan tule käytännössä olemaan mahdollista ainakaan kovin lyhyellä aikavälillä. Videotervehdys ja erilaiset painotuotteina tehdyt infopaketit on helppo levittää laajaltikin ja niistä saadaan esimerkkiä myös jatkossa mahdollisesti valtakunnallisesti toteutettavaan toimintamalliin.

Nuoret toivoivat myös luokkiin vietäväksi ns. luokkapäiväkirjaa johon anonyymisti voitaisiin kirjoittaa luokan kuulumisia ja menneitä tapahtumia. Sovimme jo Mannerheimin Lastensuojeluliiton kanssa, että tukioppilaille toimitetaan vihkoja, jotka he lanseeraavat käyttöön kouluissa ja neuvovat ja opastavat luokkia tarvittaessa.

Tavoitteenamme on myös kouluttaa opettajia toimimaan oikein kiusaamistapauksissa. Opettajien lähestyminen tulee olemaan vaikeampaa, mutta toimijoidemme laaja kirjo ja eri osapuolten vaikutus kouluissa helpottanevat viestin viemistä myös opettavalle taholle. Opettajat sekä myös koulujen rehtorit ovat omalla maaperälläään, minne meillä on tarkoitus mennä toimimaan. Toiveissa on voida toimia opettajien rinnalla

tukemassa ja auttamassa heitä arkisissa haasteissa, mutta suurin etappi saattaa olla siinä, että saamme opettajien luottamuksen, ja uskon siihen, ettei heidän varpailleen tulla astumaan eikä heidän ammattitaitoaan kyseenalaisteta. Työ olisi hyvä tehdä rinnan niin, että kaikki toimijat toimivat yhteisen päämäärän hyväksi, niin koulun henkilökunta kuin me ulkopuolisetkin.

Mitä seuraavaksi

Tässä vaiheessa projektia olemme saaneet kasaan aineistoa, jonka mukaan lähdemme työstämään asiaa eteenpäin. Meillä on nuorten toiveita ja niiden kautta pohdittuja ajatuksia, millä viestimme viedään eteenpäin ja pääsemme kohti tavoitettamme. Kyseessä on kuitenkin valtakunnalliseksikin suunniteltu hanke, joten vaiheita on paljon edessä. Seuraavassa jo suunniteltuja etappeja matkalla toteutukseen:

Mukaan valittujen koulujen 8-luokkalaisille järjestetään videokilpailu aiheesta. Kilpailun voittajaluokka pääsee Brädin kanssa tekemään musiikkivideota kappaleeseen, jonka Brädi tulee hankkeen tiimoilta tekemään. Videokilpailun voittajan valitsee Brädi ja tämä luokka pääsee Säätytalolle Helsinkiin projektin esittelytilaisuuteen.

Pilottihankkeessa tuotettava aineisto liitetään valmisteilla olevaan virtuaalisen sisäisen turvallisuuden ohjelmaan. Pilottihankkeen loppuraportti tämän kirjallisen työn lisäksi tehdään videomuodossa, ja se tulee sisältämään muun muassa mukana olleiden nuorten ja projektin vetäjien haastatteluja ja hankkeessa tuotetun aineiston esittelyä.

Pilottihankkeen päätösseminaari järjestetään tammikuussa 2014 Säätytalolla Helsingissä. Nuoria edustamaan kutsutaan hankkeessa mukana olleet nuoret, Lahden yhteiskoulun 9-LUMA-luokkalaiset sekä videokilpailun voittaneen koulun oppilaat. Tarkoitus on tehdä tilaisuudesta elävä, ja jokainen osallistujaryhmä voisi esitellä sisäministeri Päivi Räsäselle panostaan ja sitä mitä on oppinut hankkeen aikana. Seminaaripäivään tullaan yhdistämään nuorten vierailu eduskuntaan.

Toiveissa on myös mahdollisuus osallistua valtakunnalliseen rikoksentorjuntakilpailuun. Tänä vuonna teemana on koti- ja lähisuhdeväkivallan ehkäiseminen, mutta projekti tullaan pitämään mielessä ensi vuoden osalta.

Pohdinta

Työn tekemisen aikana olen keskustellut useiden eri lähtökohdista, kaupungeista ja elämäntilanteista olevien henkilöiden kanssa ja todennut, miten yleinen ja ajankohtainen aihe kiusaaminen on. Moni läheinenkin henkilö on kertonut kiusaamistaukastaan vasta nyt kun olen tästä projektista heille puhunut. Lähes jokaisella on jotain kokemuksia kiusaamisesta joko kiusattuna taikka itse kiusaajana, ja välillä roolit ovat jopa vaihtuneet elämän varrella.

Omaa lapsuutta muistellessani tajuan sen suuren eron, mikä kiusaamisessa ja sen ilmentymismuodoissa on nykyhetkeen verrattuna. Ennen kiusaaminen oli lähinnä koulun välitunneilla tapahtuvaa tuuppimista, nälvimistä taikka nimittelyä.

Nykyteknologia on mahdollistanut kiusaamisen levittäytyvän kotioloihin asti erilaisten sosiaalisen median väylien kautta ja samalla mielestäni lisännyt sitä henkistä kuormaa jota kiusatut joutuvat mukanaan kantamaan.

Kiusaaminen ei varsinaisesti ainakaan lakiin kirjoitettuna ole poliisin tehtävää, mutta siitä on hyvin lyhyt matka rikollisiin tekoihin. Tämä tarkoittaa mielestäni sitä, että koska poliisitoiminnan ydin on rikosten ennaltaehkäisy eri tavoin, olisi tähän hyvä panostaa entistä enemmän myös nuorten parissa. Lähipoliisitoiminnan lisääminen ja poliisin entistä suurempi panos sosiaalisessa mediassa palvelisivat tätä tarkoitusta. Lähi- ja koulupoliisit ovat helposti lähestyttäviä ja oman alueensa kasvot poliisille. Resurssit vaikuttavat toki tähänkin ja nykyisessä taloustilanteessa ylimääräisen työn tekeminen on tiukassa. Lähipoliisit työskentelevät pääosin järjestyspoliisissa, missä partiot ovat vähissä jo nykyisiin työtehtäviin nähden, mikä tarkoittanee jatkossakin entistä vähemmän aikaa muiden tehtävien hoitoon, ikävä kyllä.

Kaiken kaikkiaan tämän työn ja koko projektin tekeminen on ollut äärimmäisen antoisaa ja voin sanoa itsekin oppineeni valtavasti. Läheskään kaikkea siitä ryhmämme sisäisestä energiasta ja yhteistyöstä en voi paperille laittaa, sillä sitä eivät sanat riitä kuvaamaan mitä olemme projektiryhmän kanssa kokeneet ja tehneet. Oli hienoa seurata, miten eri lähtökohdista ja taustoista tulevat nuoret ryhmäytyivät ja ratkaisivat kipeitäkin ongelmia yhdessä toistensa tuella. Porukassa itkettiin ja

naurettiin. Siellä läpikäytiin menneitä ja mietittiin miten menneet käännetään voimavaroiksi tulevan varalta. Toivoisin kovasti, että olemme jo tällä työllä päässeet vaikuttamaan positiivisesti ryhmässämme olleiden nuorten elämään ja he voivat jatkossa laittaa hyvän kiertämään omilla tahoillaan.

Työtunteja on kulunut taustatyöhön, tapaamisten suunnitteluun ja analysointiin sekä moniin palaveriin joita olemme eri kokoonpanoilla pitäneet. Työtä on tehty paljon, mutta se on ollut antoisaa ja opettavaista. Kiusaamisen vastainen työ ei suinkaan lopu tähän, vaan tästä se vasta alkaa!

Lähteet

Sisäisen turvallisuuden ohjelma	2013
Väitös Kiva-koulun vakuuttavuudesta: Herkama	
www.MLL.fi/nuortennetti	15.8.2013
Päijät-Hämeen poliisilaitoksen toimintasuunnitelma	2013
Väitös Kiva-Koulun vaikuttavuudesta PsM Antti Kärnä Turun yliopisto	
	15.6.2012
www.nuorilahti.fi	1.9.2013
www.lahdenensijaturvakoti.fi	1.9.2013
www.mll-lahti.fi	1.9.2013
www.valopilkkuprojekti.fi	1.9.2013
www.kivakoulu.fi	1.9.2013